Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-һээ гарана | № 187 (14207) | 1973 оной августын 10, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ССР-эй ХҮН ЗОНОЙ ТОО ТУХАЙ

ССР-эй Министрнүүдэй дэргэдэхи Центральна статистическа управлениин мэдээсэл

1973 оной августын 9-дэ ССР-эй зоной тоо 250 миллион болоо.

Һайнуудһаа уламжалан манай арад зондо хүндэ хүшэр хойшолонгуудай тохёолдобошье һаань, ороной улад зон 1913 онһоо 1973 он хүрэтэр 90 миллион шахуу хүнөөр нэмэһэн байна гэбэл:

(млн. хүнөөр).

	Бүхы зон	Городой зон	Хүдөөгэй зон	Эрэшүүл	Эхэнэрнүүд
1913 оной һүүлдэ	159,2	28,5	130,7	79,1	80,1
1939 оной һүүлдэ	194,1	63,1	131,0	93,0	101,1
1959 оной бүридхэлөөр (январиин 15-най байдалаар)	208,8	100,0	108,8	94,0	114,8
1970 оной бүридхэлөөр (январиин 15-най байдалаар)	241,7	136,0	105,7	111,4	130,3
1973 оной эхиндэ	248,6	146,1	102,5	115,0	133,6

Энэ үе соо городой хүн зоной эзэлдэг хубинь 18-һаа ... процент хүрэтэр нэмээ. Городуудтахи хүн зоной ... олошорһоной, хүдөө ...гуудай городууд болгон хубилгагдаһанай үндэһөөр, промышленна үйлэдбэриин хурдан түргэнөөр хүгжэһөө, хүдөө ажахыдахи ...ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ... уламжалан, хүдөө нютагуудтахи хүн зоной городуудта хүдар ошоһоной үндэһөөр, городуудай хүн зоной нэмэһэн байна.

...һүүлэй дайнһаа шалтагаалан, эрэшүүл ба эхэнэрнүүдэй тоогой хубаарал тэнсэбэриин эбдэгдэһэн ушар ...идхэгдэн заһаржа байна. 1959 ондо 46 хүрэтэр ...тай эхэнэрнүүд эрэшүүлһээ 7,4 миллионоор ... байһан аад, харин ... ондо имэ наһатай эрэшүүл ба эхэнэрнүүдэй ...адли болоһон юм.

1973 оной эхеэр байһан ... миллион хүн гэхэ гү. Ороной бүхы зоной 83 процентнь Агуусхэ Октябриин социалис революциһаа ... түрэһэн хүнүүд болоно.

СССР-тэ ниитын үйлэдбэриин ургаһанай, ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй үндэһөөр, арад зоной байдал саг үргэлжэ һайжарна. Хүн бүхэндэ бодото олзо доходой хүртэлгые абажа үзэбэл, һүүлэй хорин жэлэй турша соо гурба дахин тухайгаар нэмээ. Эрдэм болон соёлой хэм хэмжээн таһалгаряагүй дээшэлнэ, совет хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа үзүүлэлгэ саг үргэлжэ һайжарна. Манай орон доторхи эхэнүүд гүрэнэй зүгһөө үмэглэгдэн хамгаалагдадаг, урмашуулагдадаг. Дайнай урда үеынхитэй жэшэбэл, СССР-эй хүн зоной үхэлгэ 3,5 дахин шахуу, үхибүүдэй гээгдэлгэ — 11 дахинһаа ехээр үсөөрөө. Гэхэ зуура, хүн зоной дундуур наһан 32-һоо 70 хүрэтэр нэмээ.

250 миллион зонтой совет арад КПСС-эй XXIV съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлнэ, бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйн гэгээн гэрэлтэ байдал — коммунизм этигэл түгэсөөр байгуулжа байна.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ДЭРГЭДЭХИ ЦЕНТРАЛЬНА СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ИРАНАЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРТЭЙ УУЛЗАБА

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный августын 8-да Кремль соо Иранай Премьер-Министр Амир Аббас Ховейдатэй уулзаа. Уулзалгын үедэ хани ... үгэеэ ойлголсоһон ... болобо. Хүршэ ... гарилсаагаа улам бэхижүүлхэ, али али талада ... туһатай холбоогоо ... гэжэ Советскэ ... ба Иранай эрмэлзэлэй байһые Н. В. Подгорный Амир Аббас Ховейда ...һан тэмдэглээ.

... хөөрэлдөөндэ Совет талаһаа — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. П. Георгадзе, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. П. Козырев, Советскэ Союзһаа Иранда байдаг элшэн сайд В. Я. Ерофеев, Иранай талаһаа — гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо Ахмад Мирфендерески, Иранһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Мохаммед Реза Амир Теймур, онсо даалгабаринуудые дүүргэдэг элшэн сайд Парвиз Раджи гэгшэд хабаадаба.

(ТАСС).

ИРАНАЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР МОСКВАҺАА МОРДОО

Советскэ правительствын ...аар, албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд байһан Иранай Премьер-Министр Амир Аббас Ховейда Ригэ ошохоёо августын 8-да Москваһаа ...оо.

Иранай ба СССР-эй гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэһэн ...овска аэродром дээрэ Амир Аббас Ховейдые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын ...дэхи орлогшо К. Т. Мазуров, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков, СССР-эй министрнүүд Н. С. Патоличев, С. А. Оруджев, Ф. Б. Якубовский болон бусад тушаалтад үдэшэбэ.

Ульбрихтын ...шаалда

БЕРЛИН. (ТАСС). Вальтер Ульбрихтын үнэһэн шарай урные Берлиндэхи Фридрихсфельдиин районда, Вильгельм Пикын ба Отто Гротеволиин урнануудтай ...үүлэн. Немец хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй тэмсэлдэй хүүр дээрэ байгша ... сентябриин 17-до хүн ... еһололой оршон байдал хүдөөлүүлхэ гэжэ СЕПГ-эй ЦК-гай Политбюро, ГДР-эй Министрнүүдэй ... шиидхээ гээд ГДР-эй ... августын 8-най ... унхаглагдаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Е. М. ЕГОРОВТО РСФСР-эй АРАДАЙ АРТИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет хореографическа ис...тство хүгжөөлгэдэ ехэ габьяа ...удтай байһанайнь түлөө Буряадай гүрэнэй дуу ба хатарай «Байкал» гэжэ ансамблиин солист—Ефрем Мондаевич Егоровто РСФСР-эй арадай артист гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

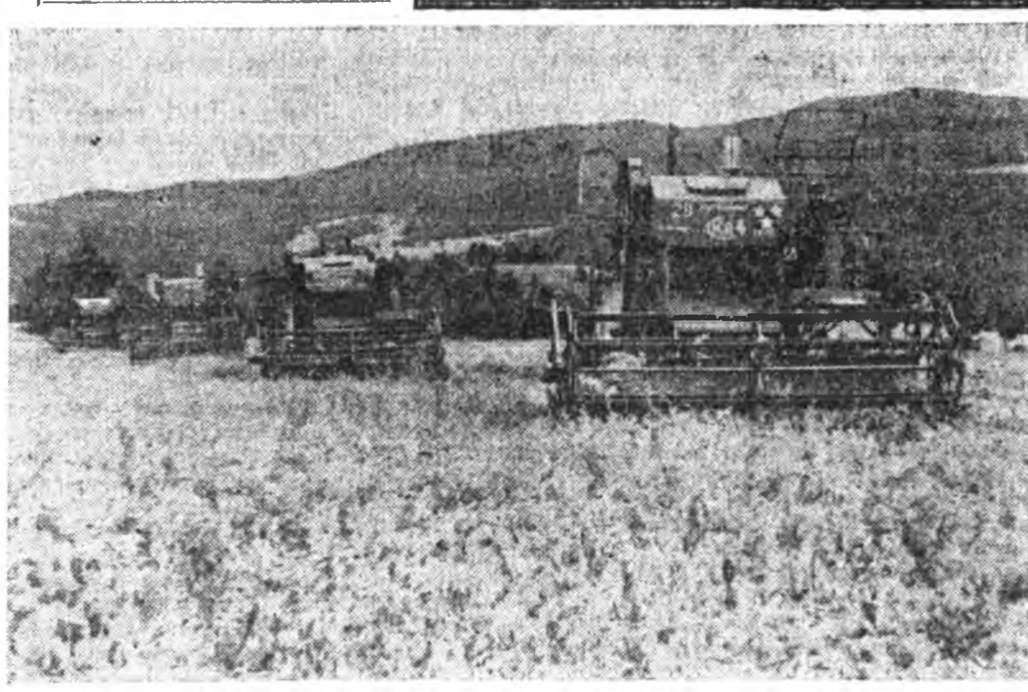
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. НЕШКОВ.

Москва, 1973 оной августын 8.

ТАРЯ ХУРЯАЛГА — ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

ЭРХИМЭЭР БЭЛДЭБЭЛ, ИЛАХАТ ЗААБОЛ

Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй ажахынууд горох хуряажа захалаа

Петр Иванович Михалевой тракторна бригадын комбайнернууд «Маяк» колхоз дотороо горох түрүүлэн хуряажа захалба. Комбайнернууд Григорий Малютин, Виктор Ермаков, Николай Михалёв, Виктор Волокитин гэгшэд түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 40 гаран гектарай горох сабшаба. Эдэнэр мүнөө жэлдэ гектарай 15 центнерһээ бага бэшэ горох суглуулхаар хараална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнернууд Г. Малютин, В. Ермаков, Н. Михалёв болон В. Волокитин гэгшэдэй агрегадууд Ологой гэжэ газарта горох сабшажа ябана.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото. Улаан-Үдын аймаг.

Украинын таряашадай үүсхэл дэмжэгдэнэ

ЭМХИТЭЙГЭЭР, БОГОНИ БОЛЗОРТО...

Үдэр хоногууд уһанай урасхал мэтэ түргэнөөр үнгэржэ, ороохо таряанай баян, шэнэ ургаса хуряаха халуун хаһа улам ойртожол байна. Тиин мүнөө үедэ республикымнай зарим ажахынууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхын хажуугаар таряа хуряалгада хүдэлгэгдэхэ комбайн болон бусад машина, техникээ һайнаар заһабарилжа, таряанайнгаа тоог дээрэхи байра байдал сэбэрлэжэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ тааруулан һуулгажа дүүргэхэ дүтэлөө.

Жэл бүри ороохо таряа ехээр ургуулжа, баян ургаса хуряадагаараа республика дотороо нэгэнтэ бэшэ суурхаһан Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ Иван Романович АГАФОНОВТОЙ манай тусхай корреспондент Вл. Жигжитов телефоноор хөөрэлдэхэдөө энэ халуун хаһадаа хэр зэргэ бэлдэжэ байһаарнь һонирхожо, хэдэн асуудалаар хандаа юм.

— Хабарһаа нааша оролдожо ургуулһан таряанайнгаа бог буртаг үбһэндэ даруулхагүйн тула һайнаар харууһалжа байһан ажахымнай механизаторнууд орон дотороо үүсхэл гаргаһан Украинын таряашадай уряае нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэжэ, шэнэ ургаса хуряалгадаа эртээнһээ бэлдэхээр хараалаа бэлэй. Энэньшье гайхалгүй. Ушарынь хадаа манай ажахын механизаторнууд һүүлэй жэлнүүдтэ даалгагдаһан газараа һайнаар, эзэн ёһоор элдүүрилжэ, таряанай тогтууритай баян ургаса ургуулдаг болоһон ба гээлтэ хоролтогүйгөөр, богони болзорто хуряажа, горитойхон амжалта туйладаг юм. Тиимэһээ байгша ондо урид туйлаһан илалтаяа улам батадхажа, шиидхэхы гурбадахи жэлдэ абаһан уялгаяа сүм дүүргэхээр оролдожо захалба гээшэ.

Манай ажахы ургаса хуряаха машина, техникээр яһала элбэг болонхой. Тээмэндэ колхознай табан шэнэ комбайн абаһан юм. Тиигэжэ мүнөө бүхыдөө 38 комбайнтай болонхойбди. Тэрэнэймнай арбаниинь «Сибиряк» түхэлэй юм. Колхоздомнай юһэн «ЖВН-6» жатка бии. Энэ техникээ механизаторнууднай заһабарилжа дүүргэхэ дүтэлөө. Тиихэдэ хорёод комбайн хээрэ гарахаар бэлэн болгогдоод байна. Комбайнуудаа гол түлэб даажа абаһан комбайнернууднай өөһэдөө заһабарилдаг гуримтай.

Гэхэтэй хамта ороохо таряанай складууд сэбэрлэгдэжэ, хушалта, үүдэниинь шэнэлэгдээ, талха сэбэрлэхэ, илгаха оньһон түхеэрэлгэнүүдээ түгэс бэлдээд байнабди. Тиихэдэ намартаа, таряа хуряалгын эхилхэдэ комбайнуудтамнай гол түлэб дүй дүршэлтэй, үнинэй механизаторнууд хүдэлхэ юм. Комбайнер, механизаторнуудаар дуталдахагүйн тула жэл бүри 8-10 хүбүүд, басагадые техническэ мэргэжэлэй училищида эльгээнэбди. Гадна колхоздомнай эмхидхэгдэдэг механизаторай бүгэдэ ниитэ һуралсалда олон хүн хабаадалсана. Гансахан байгша ондо энэ һуралсалаар 22 хүн бэлдэгдээ. Мүнөө дээрээ ажахыдамнай 108 механизатор бии.

Ороохо таряагаа түргэн саг соо сэбэрлэжэ хатаахын тула түбэй тоог дээрэ суудхын 100 тонно таряа һалхитуулан хатааха 4 бункер тодхогдоо. Тиихэдэ шэнээр һуулгагдаһан «КЗС-20Ш» түхэлэй таряа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэмнай баһал һаадгүй хүдэлгэгдэхэ байна.

Хуряалгын үедэ комбайнуудаа бүлэг бүлэгөөрнь хүдэлгэхэбди. Автомашина болон тракторнууд ашаг ехэтэйгээр ябуулагдажа байха. Поли дээрэһээ асарагдаһан ороохон тэрэ дороо сэбэрлэгдэжэ, хатаагдаад, үрэһэ хүрэнгэдэ хаагдаха, гүрэндэ тушаагдаха байна.

Хоолосоо даажа ядан унаһан таряа хадаха түхеэрэлгэнүүднай хуу бэлэн болгогдонхой.

Бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байһан таряашаднай ургаса хуряалгаяа ажалай 18 үдэрэй туршада сүм дүүргэжэ, Эхэ орондоо 24 мянган центнер таряа худалдахаар хараалһан зорилгоёо саг болзортонь бэелүүлхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ оролдожо байна.

ВЭШҮҮР: УРГАСА ҺАЙН, ХУРЯАЛГА ДҮТЭЛӨӨ

Аймагай колхоз, совхозуудай тарялан дээрэ баян ургаса эдеэшэжэ байна. Аадар бороон, мүндэр орожо, нилээд хоро хүргөөшье һаань, энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо һураггүй ехэ таряан абтахаар хүлеэгдэнэ. Зүгөөр таряан нэгэ доро зэргэ эдеэшэхэгүй хэбэртэй.

Энэ жэлэйнгээ баян ургаса гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абаха тушаа ажахынуудта бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Нэн түрүүн ажахынууд комбайнуудаа һайн шанартайгаар заһабарилжа түргэнөөр дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Жэшээнь, «Дружба» колхоздо 35 комбайн бэлэн болгогдоод, үлөөшэ 4 комбайн үглөө мүнөө заһабарилгаһаа гараха. Мүн Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз, XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудта энэ хүдэлмэри дүүрэхэ дүтэлөө. Комбайн заһабарилгаар Калининай нэрэмжэтэ, «Рассвет» колхозууд бага зэргэ гээгдэжэ ябана.

Техникээ бэлдэхын хажуугаар хуряалгын агрегат бүхэндэ шадабаритай бэрхэ комбайнерые табиха хүсэлтэйбди. Аймагай олонхи ажахынууд тиимэ комбайнернуудаар хүсэд хангагданхай. Харин «Дружба» колхоздо, «Бодонгуудай» совхоздо комбайнернууд дуталдана. Мүнөө аймагай предприятинуудһаа, эмхи зургаануудһаа комбайнернуудые оложо, тиишэ эльгээхэ хэмжээнүүд абтана.

Байгша ондо 2 мянгаад гектарта горох таригдаһан байна. Горохой ургаса яһала һайн. Теэд тэрэнээ хуряажа абаха техникээр дутамаг байнабди. 27 жаткатайбди.

Ороохо таряанайнгаа зэргэ эдеэшээгүй байһые хараада, абажа колхоз, совхозуудта ороохоной тоогуудые бэлдэхэ, ороохо сэбэрлэхэ, хатааха машинануудаа заһабарилха тушаа ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тиигэжэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Рассвет» колхозууд таряа хатааха, сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдээ түгэс бэлэн болгонхой. Тиин «Сибирь». Бодонгуудай совхозуудта таряа хатааха түхеэрэлгэ байхагүй. Мүн Охин-Булагай, Бэшүүрэй совхозуудта энэ дуталдана.

Колхоз, совхозуудай тарялан дээрэ кукуруза муу бэшээр ургажа байна. Августын 10—15-най багаар кукурузаяа хуряажа, силос даража захалха байнабди. Мүнөө үедэ силосэй комбайнууд гол түлэб бэлэн болонхой.

Августын 10 багаар ургаса хуряаха асуудалаар аймагай комбайнернуудай, агрономуудай, инженернүүдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй суглаан болохо. Тэндэ ургаса хуряалгадаа хэр бэлэн болоод байһанаа согсолхо байнабди.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй ургасые заахашье гээлтэдэ оруулангүй, богони болзорто хуряажа, Украинын механизаторнуудай уряада бодото ажалаараа харюусаха байһандаа этигэнэбди.

Я. ТУРАНИН,
Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин главна инженер.

БЭЛЭДХЭЛ ХЭГДЭНЭ

Энэ жэлдэ хура борооной элбэг дээрэһээ үбһэ ногоон, таряа талхан һайнаар ургажа байна. Нэлэнхы үргэн таряалангай поли ногоорон нэмжыжэ харагдана.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ ороохо таряанай баян ургаса хуряажа абаха зорилготой Хүрбын совхозой механизаторнууд хуряалгын хаһада эртээнһээ бэлдэжэ байнхай. Түрүү комбайнер, коммунист Дондок Доржиев комбайн болон бусад техникэ заһабарилна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хорнин аймаг.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ — ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДА

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ. СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1973 ОНОЙ АВГУСТЫН 7-ной МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Сабшагдаһаниинь	Бэлэдхэгдэһэниинь (центнерээр): үбһэн	сенаж	силос (нёдондонойхиһоо)	ногоонойгурил	Набшаһата тэжээл 1972 онойхитой сасуулхада
Баргажанай	6	1	3	—	5	35 дахин
Баунтын	18	0,9	—	—	—	—
Бэшүүрэй	20	4	68	263	18	125
Зэдын	12	3	—	—	35	146
Яруунын	10	0,6	23	38	19	138
Загарайн	29	15	44	—	13	56
Захааминай	37	16	90	172	—	133
Кабанскын	39	7	6	22	26	—
Хэжэнгын	19	5	30	—	68	62
Хурамхаанай	14	3	48	—	7	144
Хяагтын	11	3	15	—	8	26
Мухар-Шэбэрэй	16	4	38	—	24	18
Ахын	14	4	—	—	—	—
Прибайкалиин	32	12	14	92	—	—
Хойто-Байгалай	20	2	—	—	—	—
Сэлэнгын	16	8	8	—	15	65
Түнхэнэй	42	22	54	20	37	160
Улаан-Үдын	17	6	151	—	20	79
Хориин	15	5	19	—	8	93
Республика бүхыдөө:	18	6	37	36	22	91

Үнгэрһэн долоон хоногто республикын колхоз, совхозуудта үбһэ, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри бага зэргэ урагшаа дабшаһан байна. Энэ үедэ гушаад мянган гектар сабшагдаа гэхэ гү, али сабшалан, таримал ногооной 18 процентнь хулһөө буулгагдаа.

Долоон хоногой туршада Зэдын, Яруунын, Хяагтын, Хориин аймагуудай ажахынуудта сабшагдаһан талмайнь хоёр дахин, тэрэнһээшье үлүүгээр үргэдхэгдөө. Жэшээнь, Хориин аймагай ажахынууд үбһэндэ ороһонһоо хойшо июлиин 31-дэ 1589 гектар сабшаад байгаа һаа, үнгэрһэн долоон хоногто 2468 гектарай ногоо сабшаа.

Зүгөөр олохон аймагуудта **үбһэ хуряалга** угаа ехэ гээгдэлдэ оронхой. Жэшээнь, Баргажанай аймагай ажахынууд сабшалангайнгаа оройдоо 6 процентые сабшаад байна. Тиимэһээ бүхы хүсэеэ үбһэ хуряалгада табиха, сэлмэг үдэр, час бүхэниие хүсэдөөр хэрэглэхэ эрилтэ табигдана.

Тэрэ саанаа сабшагдаһан ногоон саг соогоо һүрилэгдэжэ абтанагүй. Юрэнхы дээрээ республикын колхоз, совхозуудта сабшагдаһан ногооной арайхан 51 процентнь хуряагдаа гэхэ гү, али 295 мянга гаран центнер үбһэн һүрилэгдөө. Энэнь түсэбэй миил 6 процент болоно. Үбһэ хуряалгаар Түнхэнэй, Захааминай, Загарайн, Прибайкалиин аймагууд түрүүлжэ ябана. Эндэхи ажахынууд үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө 22—12 процент дүүргэнхэй. Тиин адууһа малаар олон Баргажанай, Зэдын, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй аймагууд үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө миил 1—4 процентдэ хүргөө. Бүхыдөө республикымнай нёдондоной энэ үеынхиһөө гурба дахин шахуу бага үбһэ һүрилөөд байна.

Тоосоото үедэ **сенаж** даралга нилээд урагшаа дабшаба. Долоон хоногто 90 шахуу мянган центнер сенаж даргдаба. Энэ хүдэлмэри Улаан-Үдын, Захааминай, Бэшүүрэй аймагуудта урагшатай. Улаан-Үдын аймагай ажахынуудта 43.747 центнер сенаж даргдаа. Энэнь урда жэлэйхиһээ 15 мянга гаран центнерээр ехэ болоно.

Тиигэбэшье энэ шухала хүдэлмэри Кабанскын, Баргажанай, Сэлэнгын, Хориин аймагуудта хангалтагүй. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай ажахынуудта нёдондоной энэ үедэ 8500 центнер сенаж хэгдэһэн байгаа һаа, мүнөө тэрэнь оройдоо 2650 центнер болоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ Бэшүүрэй Захааминай, Прибайкалиин, Кабанскын, Яруунын, Түнхэнэй аймагууд силос даража захалаа.

Тоосоото 7 хоногой туршада 11 мянга гаран центнер **ногооной гурил** гаргагдаба. Энэ талаар Хэжэнгын, Түнхэнэй, Зэдын аймагуудай ажахынууд түрүүлжэ ябана. Зүгөөр олонхи аймагууд гээгдэлдэ байһан зандаа. Баргажанай аймагай ажахынууд 2.600 центнер ногооной гурил гаргаха түсэбтэй байбал, мүнөө үедэ миил 120 центнер бэлдэнхэй. Имэрхүү байдал Хурамхаанай, Хяагтын, Хориин аймагуудай ажахынуудта үзэгдэнэ. Үнгэрһэн долоон хоногто Хяагтын аймагай колхоз, совхозууд оройдоо 120 центнер ногооной гурил гаргаа.

Мүн Яруунын, Кабанскын, Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагуудай колхоз, совхозууд нёдондоной энэ үеынхиһөө ногооной гурил бага гаргаад байна. Энээниие юугээршье шалтагаалхын аргагүй.

Ногооной гурил гаргахада ямаршье һаад байха ёһогүй. Хура бороогой орожо байгаашье һаань, имэ тэжээл бэлэдхэжэ болохо бшуу. Имагтал тэрэниие эмхидхэхэ шухала. АВМ-0,4 түхеэрэлгэнүүдые хоёр халаанда хүдэлгэхэ, тэдэндэ ногоо сабшажа, зөөжэ үгэхэ тусхай трактор, автомашинануудые даалгажа үгэхэ болоно.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ тоосоото үедэ биратай урагшаа дабшаагүй. Республика дотор энэ үедэ оройдоо 4 мянга гаран центнер набша намаа суглуулагдаа.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, эдэ үдэрнүүдтэ эрид хэмжээ абахаар.

Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин, Якадай АССР-эй хоорондо 1973 оной январь—июль һараиуудта үнгэргэгдэһэн социалис мүрысөөнэй зарим дүнгүүд

	Түсэбэй дүүргэлтэ процент.: Буряадай АССР	Шэтын область	Якадай АССР	1972 оной энэ үеынхитэй жэшэхэдэ (процентээр): Буряадай АССР	Шэтын область	Якадай АССР
Промышленность						
Валова продукци	—	—	—	109	107	108
Продукци худалдалга	103	96	103	111	108	110
Ажалай бүтээсэ	101	90	102	106	105	107
Промышленна предприятинуудай юрэнхы тоо	198	231	189	—	—	—
Тэдээн сооһоо продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүйшүүл	38	39	30	—	—	—
Дүнгүүдынь процентээр	20	18	16	—	—	—
Хүдөө ажахы						
Малай гол продуктнуудые бэлдэлгэ (9 һарын түсэбөөр)						
Мяхан	57	43	58	108	97	101
Һүн	74	82	78	101	114	112
Үндэгэн	88	94	97	109	115	136
Ноохон	84	67	—	94	90	—
Капитальна барилга						
Капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэнэй хэмжээн (дээрэһээ сэхэ һомологдоһон мүнгөөр)	91	92	114	98	97	111
Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн	95	98	112	98	100	105
Тушаагдаһан гэрнүүд (юрэнхы талмайнь) (9 һарын түсэбөөр)	54	38	75	59	85	102
Барилгын хүдэлмэриин хэмжээн (өөһэдын хүсөөр баригдаһан)	93	97	114	101	101	102
Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалга						
Ажаһуудалай эрилтэ хангалгын юрэнхы хэмжээн	99	100,2	—	109	113	—
Худалдаа наймаан						
Гүрэнэй кооперативна худалдаа наймаанай эмхинүүдэй розничнo эд бараа наймаалга (нэмэлтэ даалгабаритай түсэб)	99,8	99,6	100,3	105	104	106

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ

ЭМХИДХЭХЫ, ЭЛСҮҮЛХЫ ХҮСЭТЭЙ ОНОЛ АРГА

«1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ адууhа малай ашаг шэмэ ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар малшадай дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй 1972 оной ноябрь hарада абаhан тогтоол болбол энэ шухала хэрэг саашадаа яажа эмхидхэхэ замыемнай заажа үгөө гээшэ. Тэрэ тогтоол соо табигдаhан зорилго, эрилтэнүүдэй ёhоор бидэ малшадай дунда эмхидхэгдэдэг мүрысөөнэй гуримые алишье талаhаань дахин хаража, урданайхида орходоо нилээдгүй хубилгаhан байнабди.

Тиигээшьегүйдэ аргагүй байгаа. Энээнэй урда тогтонижоhон малшадай мүрысөөнэй гурим, хэнэйшье мэдэhээр, hанаhанда хүрэмөөр бэшэ байгаа. Хэжэнгынгээ аймаг соо эгээл олон адууhа малтай, ехэ продукци абаха, гүрэндэ тушааха даабаритай совхоз байhан тула даа ажахын гол hалбари болохо мал ажал дээрэ хүдэлдэг ажалшадай дунда дэлгэрдэг мүрысөөнэй үрэ дүн баянтай байхын тула ехэ оролдолго гаргаха уялгатай байhамнай элитэ aaб даа.

Тиигэжэ совхозой дирекци, партком, профсоюзай рабочком болон ВЛКСМ-эй комитет үнгэрhэн жэлэй эсэс багаар малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэрэниие улам нарижуулан гуримшуулха асуудалаар тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалhан байна. Малшан бүхэндэ социалис уялга абхуулха, удаань тэдэниие согсолжо, фермын, бригадын, отделениин, бүхы совхозой малшадай малай үбэлжэлгын үедэ, мүн бүхэли жэлэй туршада бэелүүлхэ ниитэ ут зорилго тодорхойлхо эрилтэ тэдээн соо табигдаа hэн. Удаань малшадай, дунда шатын хүтэлбэрилхы кадрнуудай болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй зүблөөнүүд болоо. Энэ асуудал партийна эхин организацинуудай хамтын суглаан дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Малшадай, коммунистнуудай хэлэhэн дурадхалнууд, зүбшөөлнүүд, шүүмжэлхы ажаглалтанууд саашадаа социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ, тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ хэрэгтэмнай ехэ аша туhатай нүлөө үзүүлhэн байха юм.

Малшадай социалис мүрысөөнэй гурим соо оруулагдаг материальна болон моральна гуримшуулга тухай асуудалнуудта онсо анхарагдаа. Энэ хадаа мүрысөөнэй гол шухала зүйлынь болоно. Ажал дээрээ hайн амжалта түйлаhан малшадай ажал хэрэгые магтаха, тэдэнэрые хүндэлхэ, солыень дуудаха гээшэ хүнэй гүн сэдьхэлдэ хэзээдэшье мартагдашагүй зүйл болохо ха юм даа. Гадна тиимэ зоной аша габьяата ажал хүдэлмэри бусадта үльгэр жэшээ, hургаал боложо үгэнэ.

Тиигээдшье малшадай (түбхын түрүүндэ ажалдаа шалгарhан габшагайшуулай) абаhан социалис уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэжэ байhые олонииитэдэ али бүхы аргаар хэлэжэ, дуулгажа байха, дүй дүршэлыень согсолхо, олоной хэрэг болгохо гэжэ оролдолго гаргагдана. Тиихэтэеэ хамта бултые илажа гарагшадта хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо, Хүндэлэлэй самбарта дүрэ зурагынь hуулгаха, ажалай алдар солын дэбтэртэ нэрэ солыень бэшэхэ, эрхимүүдэй нэрээр улаан туг үргэн намилзуулха гэхэ мэтын хэмжээнүүд удха шанараар гүнзэгы хэрэг болоно. Иимэ юумэнүүдые ганса бидэл бэелүүлнэ бэшэбди. Гэбэшье энээниие үдэр бүриин анхарал доро байлгаха шухала.

Материальна урмашуулгын гурим нилээд шэнэлэгдээ. Жэшээнь, hаалишадай дундаhаа мүрысөөндэ илагшые тодорхойлходоо, социалис уялгаяа, түсэбтэ даабаряа дүүргэhээрнь үндэр нэрэ зэргэ, шан олгохо бэшэ, мүн түл абалга, түлжүүлгэ, hааhан hүнэй шанар, тоhолигынь, туглаhан үнеэдээ саг соонь урэжүүлгэ, ариг сэбэрые сахилга заатагүй хараада абтана. Тиихэдэ малшанай өөрынь журам, ниитын ажабайдалда тэрэнэй хабаадалга баhал шиидхэхы hуури эзэлдэг. Иимэ байхалаар малшадай өөрынь харюусалга шангадана, бусадайнгаа ажал хүдэлмэриие хёрхоор хаража ябаха, тэдэнэртээ эрилтэ ехэтэйгээр хандаха болоно бшуу.

Материальна талаар мүрысөөндэ илагшадые урмашуулхадаа ганса шан барюулгаар энэ оньhоёо хизаарладаггүйбди. Жэлэй дүнгөөр түсэбтэ даабариhаа үлүү ехэ hү, мяха, н о о h о абаhанай, тугал, хурьга абаhанай, нэмэлтэ шэгнүүр түйлаhанай түлөө натуральна түлөөhэ абаха гурим манда хүсэндөө орожо байна. Жэшээнь, 100 эхэ хонин бүхэнhөө 95-hаа олон хурьга абаhан хонишодой бригада үлүү гараhан хурьгадай табанай нэгые нэмэлтэ түлбэри болгон абана. Иимэрхүү зэргын гуримаар бусад малшад мүн лэ нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнэ.

Мүрысөөнэй үшөө нэгэ гол шухала эрилтэнь хадаа хүдэлмэриин дүн гаргалга болоно. Энэ ушарта мүрысөөнэй дүн согсолго гурим соо заагдаhан болзор соогоо эрхэ бэшэ хэгдэхэ зэргэтэй. Тиимэhээ hаалишадай, хонишодой, үхэр шахагшадай, мал адуулагшадай хэhэн хүдэлмэриин дүнгүүдэй гаргагдаха болзор мүрысөөнэй гурим соо сэхэ заагданхай гээшэ. Тиихэдээ илагшад ямар хэмжээнэй шанда, моральна ямар урмашуулгада хүртэхэ байhаниинь мүн тодорхойлогдонхой бшуу. Жэшээнь, hаалишадай хүдэлмэриин дүн hара бүхэндэ гаргагдадаг. Тиихэдээ мүрысөөнэй гурим соо заагдаhан эрилтые дүүргэhэн hаалишан дамжуулгын улаан вымпелдэ, 40 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэдэг байна.

Манай совхозой hаалишад, хонишод, үхэршэд бүгэдэндөө өөhэд хоорондоо мүрысэнхэй, тусхай договор баталанхай. Тиихэдэ малшадай коллектив бүхэн али нэгэн (мэргэжэл мэргэжэлээрээ) коллективтэй, отделени отделенитэеэ (мал ажалай талаар) мүрысэнхэй юм. hаалишадай мүрысөөн өөрын онсо шэнжэтэй aaб даа. Жэлэй туршада хэды шэнээн hү hааха түсэбтэ даабаритай, социалис уялгатай байгааб, тэдэниинь hара бүхэндэ таарулан хубаарилhан график табигданхай. Энэ ушар hаалишадай уялгаяа хэр зэргэ дүүргэжэ байhыень шалгахада, тэдэндэ эрилтэ табихада тодорхой боложо үгэнэ. Урдань иимэ hара бүриин даабари байдаггүй hэн. Тэрэмнай мүнөө болоходо ехэл харанхы юумэн байhан болоно.

Сэхыень хэлэхэдэ, манай совхозой мал ажал hайн байдалтай гэхын аргагүй байгаа. Урда жэлнүүдтэ энэ hалбари эрхилхэ хэрэгтэмнай шиидхэгдээгүй асуудалнууд, мүрөө олоодүй юумэнүүд али олон бэлэй. Тэрэнhээ боложо, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха даабари зарим үедэ дүүргэгдэнгүй үнгэрдэг hэн. Малай тоо толгой олон болгохо, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ дутуу дунданууд баhал ушарха. Теэд гээгдэлhээ гэб гэнтэ гарашаха гээшэ бэрхэтэй. Гэбэшье малшадай габшагай ажалай, ехэ оролдолгын хүсөөр, социалис мүрысөөнэй зүб эмхидхэлэй ашаар энэ жэлэй эхинhээ мал ажалаймнай байдал яhала hайжараа гэжэ хэлэхэ зэргэтэйбди.

Социалис мүрысөө малшадай дунда эмхидхэн дэлгэрүүлхэдээ, бидэ коммунистнуудтаа түшэглэдэг гээшэбди. Нёдондонhоо хойшо малшадай дунда партийна нүлөө үргэдхэхэ талаар эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Тиигэжэ ажахын үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг коммунистнуудай хахадынь шахуу мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Тэдэнэрhээ hаалишанаар 9, хонишоноор 16, үхэршэн болон тугалшанаар 4, тэжээлэй цехүүдтэ 9 коммунистнууд ажаллажа байна. Мал ажал дээрэ коммунистнуудые олон б о л г о h о н о й зэргээр hаалиин гурбан томо фермэ дээрэ партийна бүлэг байгуулха арга олгогдоhон байха юм.

hаалишан, аймагай Соведэй депутат В. Тобоева, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер П. С. Цырендылыкова, тэжээлэй цехэй хүдэлмэришэн, партийна бүлэгэй эмхидхэлшэ Л. Д. Шойдоров, тугалшан Д. Дугарова, хонишон Б. Д. Цыбикова болон бусад олон коммунистнууд ажал дээрэ түрүү ябаха, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха партийна үүргээ эрхимээр дүүргэнэ, бусад нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулна гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Жэшээнь, хонишон Бальжат Дамбаевна Цыбикова (суута хонишон Ш. Намжиловай hамган) ехэ бэрхэ малшан. Эдэ хоёр энэ жэлдэ харууhалжа байhан 547 эхэ хонинhоо 621 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлэө. Энэнь 100 эхэ хонин бүриhөө 113 хурьга абтаhан болоно.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон, түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадахи жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэхээр зоригжоhон манай аймагай малшад жэлэй түрүүшын хахадые ехэ амжалтатайгаар дүүргээ. Тиигэжэ республика дотороо нэгэдэхи hуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө. Энэ ехэ баярламаар ушар гээшэ.

Энэ амжалтада манай совхозой малшадай оруулhан хубита баhал бии гэхэ байнаб. Яахадааб гэхэдэ, манай ажахы 1973 оной түрүүшын 6 hарын туршада гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө 118 процент, hү — 100 процент, нооhо — 171 процент (нэмэлтэ даабаритайгаарнь) дүүргээ бшуу. Иимэ үрэ дүн үнинэйшье түйлагдаагүй байhан хаш. Энээндээ бидэ өөhэдөө мүн лэ урмашанабди. Зүгөөр энэ амжалта зүндэгээя хүрэжэ ерээ бэшэ. Имагтал социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрhэнэй, малшадай габшагай, үнэн сэхэ ажалай аша туhаар түйлагдаа бшуу.

hайн амжалта түйлаабди гэжэ баярлаад, омогорхоод дүүрэхэ болоо hаа буруу. Шиидхэхы жэлэйминай хоёрдохи хахадай даабари хэсүүхэн гээшэ. Урдахи ехэ з о р и л г о ё дүүргэжэ шадаа хадаа одоол үнэн бэеэ харуулнабди гэжэ хэлэхэ уялгатайбди. Жэлэй hүүлшын хахад хубида хүртэhэн түсэбтэ даабаринуудые хүсэндэнь хүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байhамнай дамжаггүй.

Г. БАЛЬЖИРОВ.
Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь.

СЭЛМЭГ ҮДЭР

ЗУРАГЛАЛ

Хабарай хагсуу хүйтэнэй бууража байhан үе бэлэй. Хадын саанаhаа hаял бултайhан алтан шара наран hулахан элшээ Харууhанай тала дээгүүр сасаба. Онёо голой хабшал аманhаа хүйтэхэнөөр hэбшээлхэ юм. Тээ холо хушууран бэлшэжэ ябаhан хонидоо Роза дурамаар хаймадан харана. Уhанай эрье хүрэтэр түрүүшын хонид ошонхой, харин эгээн hүүлдэ ганса хониной hүрэгhөө таhаршоод ябахань элеэр харагдана.

— Байза, энэ хонин юундэ таhарха байбаб? — гэжэ досоогоо hанаха зуураа, тэндэ байhан мориндоо мордоод, шамдуухан дугшуулба. Хонидтоо ошожо ябахадаа, дурамаараа үшөө нэгэ дахин хараадхиба.

«Зүб даа. Энэ хонин хээрэ хурьгалжа байна, Хурьганиинь даарахань гээшэ гү? гэжэ аман соогоо губэрөөд мориёо шабхуурдан табилуулбал даа.

Розын хүрэжэ ерэхэдэнь, нойтон хурьган урдань бүрбыжэ байгаа hэн.

—Яагаа hүрхэй юмши. Эндээ хүрэшэхэеэ мэдэнгүй, хүл дээрээ бодоод, гүйхэ hанаатайлши—гэжэ дуугараад, тэрэнэйнгээ духа, хамар амыень аршаадхиба. Теэд үмдэжэ ябаhан хүүртигээ тайлажа, тэрэнээ орёобо. Эхэ хониёо хойноо дахуулhан, хүүртиг соогоо нойтон хурьга тэбэриhэн, эсэшэнхэй Роза газаагаа хүрэжэ ерээ hэн.

—Хурьгалхаяа ябаhан хониие хэн бэлшээридэ табяа гээшэб?—гэжэ Роза хурьга абадаг студентнэртэ нэн түрүүн хандаба.

—Тэрэтнай өөрөө энэ хорёо coohoo гараад, hүрэг хонидой хойноhоо ошонол hэмнай, — гэжэ нэгэ залуу басаган сэхыень хэлэбэ.

Иимэ харюу шагн[…] Роза Содбоева юушье […] гүйгөөр «туhалагшынга[…] даhаа хараад, энеэбхил[…] лэй.

Роза Содбоева Барг[…] аймагай Карл Марксын […] жэтэ колхозой гурбад[…] гадада хонишоноор ажал[…] үнинэй юм. Тэрэнэй […] ажалда иимэрхүү у[…] оло дахин дайралдаhан[…] Гэбэшье, шадамар бэрх[…] дарга хонишон Роза […] хо бүри хонин ажалд[…] дүршэлтэй боложо ябана. […] гинама хүйтэн үбэл, […] хура бороотой зуншье […] лэй ямаршье сагта дайр[…] бэрхэшээлнүүдые тэсэб[…] гээр дабажа, ажал х[…] амжалта түйладаг зан[…]

—Хонин ажалда ж[…] мэн байдаггүй юм,—г[…] за Бубеевна тон зүбөө[…] дэг. Тэрэнэй отарын х[…] хурьга абалсахаяа ерэh[…] бүхы залуушуулые h[…] зүбшэл заабари үгэхэ […] оролдодог. Хэдэн арбаа[…] луушуул Роза Содбо[…] отарада ажаллажа, хони[…] лай «нюусые» шудалh[…] дүршэлтэй болоhондоо […] зүрхэнэйнгөө баяр б[…] тэрээндэ хүргэhэн байха.

Роза Содбоева хонин […] ороhоор хорёод жэл болоб[…] рүүшээр колхоз соогоо […] ажал хээд лэ ябадаг байг[…] баад жэлэй саада тээ ко[…] түрүүлэгшэ байhан Л. Б[…] наев:

— Танда эхэ хонидо[…] даалгаха гэлсээбди. Энд[…] элдэб ажал хэжэ ябa[…] нэгэ отара даажа а[…] дээрэ байха,—гээ hэн.

Тиигэжэ Роза Содбоева […] хонидой отарын ахалагш[…] нишон болоо бэлэй. […] хани нүхэр Базар Буда[…] римдаа иигэжэ хэлэдэг: […] нин ажал хүшэр байна д[…] доо ажалда ороходош[…] юм?».

Тиихэдэнь, «иимэ зал[…] hанhаа хүнгэн ажал […] болоо hаа...» гэжэ хани […] рынь энеэбхилдэг. Баз[…] даев бригада соогоо элдэ[…] хэдэг юм. Зүгоор сүлөө […] хони хурьгадые харуу[…] саха, үбhэ хулhа зөөхэ, […] хорёогоо заhабарилха гэ[…] ажалыень сүм хэжэ […] налагай тэнюун зантай, […] ша хүн гэжэ нютагайн[…] магтадаг. Үнэхөөрөөшье, […] хурьгадта hайн байрын […] ехэ удха шанартай байh[…] бултанда мэдээжэ юм […]

Ахалагша хонишон Ро[…] беевна Содбоева hүүлэй […] нүүдтэ 100 эхэ хонин б[…] 100 гаран хурьга түлжү[…] болонхой. Гүрэндэ ноохо […] даха түсэбөө үлүүлнэ. […] жэлдэ Роза Содбоева 10[…] хонинhоо 105 хурьга […] жүүлбэ.

...Зунай сэлмэг үдэр[…] гол тээhээ нэрюухэнээр […] шээлнэ. Ажалдаа ошожо […] hан Роза Содбоевагай […] дээрэ баярай тэмдэг […] хэдэл гэнэ. Ажалдаа а[…] тай, арад зондоо хү[…] зол жаргалтай хүн баяр[…] рюунаар гэшхэлхэ ёhото[…] юм. Хододоо тиимэ б[…] дорюунаар алхалан яб[…] Роза!

С. ОЧИРО[…]

Социалис оронуудаар

КОМБИНАТ АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАХАНЬ

СОФИ. Болгариин ехэ барилга—Девнэдэ баригдажа байгааша элдэб минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха комбинадай ашаглалгада оруулагдатар хэдэхэн үдэр үлэбэ. Мүнөө Девнын нуга гол ороной промышленна түхэл шарай харуулна. Эндэ хэдэн арбаад километр зайда химиин мантан ехэ комбинадууд, кальцинированнэ содо гаргаха мүнөөнэй түхеэрэлгээр хангагдаhан заводууд, химиин хэдэн арбаад предприяти урган бо[…]ой. Болгариин Арадай Республика тус комбинадые ашаглалгада үгэхэдөө, элдүүрилэгдэдэг газарай гектар бүхэндэ минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха талаар дэлхэй дээрэ түрүүшын hууринуудай нэгые эзэлхэ юм.

Таба мянган хүнhөө бүридэhэн залуу барилгашадай отряд Девнэдэхи химиин комбинадые бодхооhон байна. «Газарай үрэжэл hайжаруулдаг комбинат» гэжэ Болгарнда тэрэниие нэрлэдэг юм. Азот, фосфор, кали — эдэ гурбан зүйлэй шухала үтэгжүүлгэ тус комбинат үйлэдбэрилэн гаргадаг байха.

Совет мэргэжэлтэдэй туhаламжаар Софин «Химпроект» гэжэ эрдэм шэнжэлэлгын институт энэ комбинадай проект зохёогоо. Предприяти техническэ дэбжэлтын гэршэ жэшээ болоно. Эндэ үйлэдбэриин бүхы ажал оньhожоруулагданхай, автомат аргаар хүдэлгэгдэнэ, тоолон тодорхойлдог техникын аша туhаар жолоодогдоно.

Девнэдэхи мантан ехэ комбинадые бодхоолгодо Советүүдэй орон үргэнөөр хабаадаа. Свердловск, Сумагай хотонуудай заводууд — химическэ түхеэрэлгээр, Хабаровскын ба Одессын предприятинууд компрессорнуудаар, турбогенераторнуудаар хангадаг, мүн Башкир ба Украинаhаа тоолон тодорхойлологын приборнууд, автомат оньhон түхеэрэлгэнүүд эльгээгдэдэг байгаа.

АШАТАЙ ТУhАТАЙ АРГА ОНОЛ

ВАРШАВА. Польшодо, ашаа, хүн зониие зөөхэ автотранспорт жэлhээ жэлдэ урган олошорно. Нёдондо жэл ороной харгы замуудаар 950 миллион тонно элдэб янзын ашаан, 1,5 миллиард пассажир зөөгдэhэн байгаа. Багсаамжын ёhоор, байгша оной hүүл багта эдэ тоо, баримтанууд дүрбэ дахин ехэ болохо юм.

Мүнөө ашаанай ба пассажирска автотранспортые жолоодон хүтэлбэрилхэ харгые нарижуулан hайжаруулха эрилтэ табигдана. Тиимэhээ дардам харгынуудта автомобильнуудай ябалга жолоодон хүтэлхын тула тоолон тодорхойлолгын машинануудые хэрэглэхэ асуудал мүнөө хэлсэгдэхэ байна бшуу.

Ехэ hонирхолтой туршалга Вроцлав хотодо хэгдээ. Оройдоо табин ашаанай машинатай автотранспортна предприяти компьютерэй туhаламжаар транспортын ябадалай эрхим шанартай график болон маршрут бэлдэhэн байна.

«Вроцлавай туршалга» баримта болгон, Варшавын автомобильна транспортын институт ороной бүхы транспорт дээрэ компьютернүүдые нэбтэрүүлхэ проект бэлдээ. Компьютернүүд гансал диспетчерэй пунктнуудhаа ороhон мэдээсэлнүүдые шэнжэлэн тодорхойлхоhоо гадна, автобусуудай ябадал, билет худалдалга, автопарк дахи заhабарилгын хүдэлмэри гуримтай болгохо юм. Түрүүшын иимэ түб Катовица хотодо байгуулагдаха.

АЛЮМИНИИН ҮЙЛЭДБЭРИ ДЭЭШЭЛНЭ

БЕЛГРАД. Зургаа hарын турша соо Титоградай дэргэдэхи алюминиин комбинадта 18,5 мянган тонно алюмини хайлуулагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhаа 5 процент ехэ болоно.

Югославиин алюминиин промышленностиин энэ түрүүшын предприятида сагаан металл хайлуулжа эхилhээрнь жэл хахадhаа үлүүтэй болоо. Хойшодоо шэнэ шэнэ олон барилганууд ашаглалгада оруулагдаhан байгаа. Гэхэтэй хамта, булад хайлуулга мүн лэ дээшэлээ. Алюмини хайлуулхын тула шухала түүхэй эд — шабар абалга үргэдөө. Байгша ондо Титоградай комбинат 40 мянган тонно металл хайлуулха юм. Харин бүхы цехүүдэйнь ашаглалгада үгтэхэдэ, үйлэдбэриин хүсэн жэлдээ 50 мянган тоннодо хүрэхэ. Шибеникэдэ, Мостарида алюминиин заводуудай барилга дүүрэхэнь. Эдэнэй ашаглалгада оруулагдахадань, Югослави алюмини хайлуулгаар Европодо ехэ промышленностьтай гүрэнүүдэй нэгэн болохо байна.

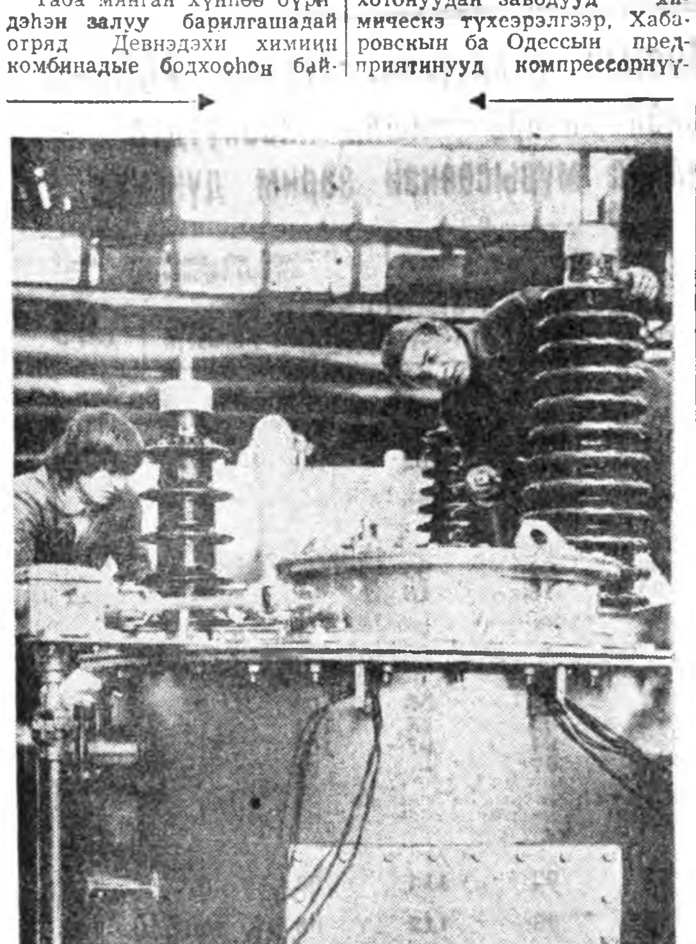
ХАНОЙН БАРИЛГЫН ТАЛМАЙНУУД ДЭЭРЭ

ХАНОЙ. Ханой — Индо хитадай эгээн hайхан хотонуудай нэгэн мүн. Хотын түбтэхи олон нуурнууд, тропическа ургамалнуудтай паркнууд, дацан hүмэнүүд— үниинэй вьетнам архитектурын дээжэ, шабар хушалтатай багахан коттеджнүүд, үйлсын захаар hуулгаhан модод, бульварнууд — эдэ бүгэдэ ажалша хотые, баатар-хотые үзэсхэлэн гоё hайхан болгоно.

Вьетнамайхид ниислэл хотодоо ехэ дуратай юм. Тиимэhээ түб хотоёо түргэн hэргээхэ, тэрэниие үргэдхэхэ гэhэн Ханойн захиргаанай комитедэй уряас бүхы үеын хүнүүд дэмжэhэн байна.

Бомбодолгоhоо ехэ хохидолдо ороhон Анзыонг, Майхыонг, Кхамтхиен. Тханьнян гэдэг районуудта хирпинсэ, мүн саг зуура байрлахын тула хулhаар баригдаhан гэрнүүд урган бодоно. Амгалан байдалай hэргээгдэhэнhээ хойшо зургаа hарын турша соо Ханойдо хоёр дабхар 4,5 мянга гаран гэр заhабарилагдаа.

(ТАСС).

ТРАНСФОРМАТОР болон электротехническэ бусад түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргажа, ондоо гүрэнүүдтэ эльгээхэ талаар Польшо дээгүүр hуури эзэлдэг юм. Промышленна элдэб барилгануудта шухала хэрэгтэй электротехническэ о л о н ондоо түхеэрэлгэнүүдые Советскэ Союз Польшоhоо худалдажа абадаг байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ Лодзь хотодохи ЭЛТА комбинадта трансформаторнууд хабсаргагдана.
ЦАФ—ТАСС-ай фото.

БАЙГША ОНОЙ түрүүшын кварталда «Эстонсланец» гэжэ трестын горнягууд 5 миллион тонно сланец малтажа абаhан байгаа.

Түсэбhөө гадуур ехэ сланец малтажа абахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсон коллектив ехэ амжалта, илалтануудые түйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ижорско заводой ЭКГ-4У түхэлэй экскватор сланецай руда удхажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

УЛАМ ЭДЭБХИТЭЙ ГЭЭР

Яруунын аймагай газетын типографиин хүдэлмэрилэгшэд ажал хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа байдаг. Халаан бүриингөө даабари амжалтатайгаар бэелүүлжэ, hайн шанартай продукци гаргана. Ажалша түрүү хүдэлмэришэд эндэ олон юм. Линотипистканууд Екатерина Ширапова, Тамара Раднабазарова гэгшэдые нэрлэмээр.

Эдэнэр байгша оной хоёрдохи к в а р т а л соо үндэр бүтээсэ түйлаhан тус типографиин коллектив хэблэлэй, полиграфиин, номуудые худалдалгын хэрэгүүдээр Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй управлениин дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Б. АЛЕКСАНДРОВ,
аймагай «Улаан Туяа» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

ХАЗАГАЙРУУЛАГДАhАН[…]

(Хүдэлмэришэн анги тухай буржуазна hанамжануудые элишэлhэн тайлбар[…]

hҮҮЛШЫН дарлан мүлжэгшэ байгуулалта — капитализмые революционно ёhоор үгы хээд, дэлхэйе социалис жама ёhоор хубилгаха гэhэн түүхэтэ үйлэ хубитай уласхоорондын хүдэлмэришэн анги мүнөө үе сагай гол анхаралда байна. Хүдэлмэришэн анги хадаа дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй гол, хүтэлбэрилхы хүсэн. «Пролетарска хүдэлөөн болбол диилэнхи олонхидой аша туhада диилэнхи олонхидой бэеэ даанхай хүдэлөөн мүн» гэжэ «Коммунис партиин Манифест» дотор К. Маркс ба Ф. Энгельсын бэшэhэн айхабтар шухала hургаал мүнөөшье хэлбэришэгүй байhан зандаа.

***

Мүнөө үе сагай ажал ябуулгын бүхы hалбаринуудта — экономико, политика, үзэл бодол, соёл культурада хүдэлмэришэн ангиин үүргэ шууд ехээр ургана. Манай ороной профсоюзуудай XV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ тэмдэглэhэн: «Бүхы дэлхэй дээрэ үйлэдбэриин ба социально-политическэ гол хүсэнэй үүргэ дүүргэгшэ, мүнөө үеын эгээл революционно анги — уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин зэргэ саашадаашье ургаха». Дэлхэйн социалис лагериин оронуудай хүдэлмэришэн анги дарлан мүлжэлгэhөө өөрыгөө ба бүхы обществоёо хэтэ мүнхэдөө сүлөөлжэ, социализм болон коммунизм байгуулгын эгээл түрүү, эгээл эдэбхитэй хүсэн болонхой.

Индустриальна ехэ хүгжэлтэтэй капиталис оронуудта хүдэлмэришэн анги монополинуудай гол, эгээл хүсэ ехэтэй дайсаниинь болонхой. «Хүдэлмэришэн анги ажал хэдэг хамаг хүн зониие бэе тээшээ ехээр татана» гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тэмдэглэгдэhэн гээшэ. Национальна сүлөөрэлгын түлөө тэмсэжэ байhан оронуудта хүдэлмэришэн ангиин тоо түргөөр олошорно, үүргэнь дээшэлнэ.

Революционно - сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргэ хэдэн баримтануудаар тодорхойлогдодог байха юм. Ниитын үйлэдбэридэ өөрынгөө эзэлжэ байhан байдалаар хүдэлмэришэн анги, Ленинэй хэлэhэнэй ёhоор, мүнөө үеын экономикын «hудалыень» барижа байна. Хүдэлмэришэн анги үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй талаар хубиин зөөридэ хабаагүй. Тиимэhээ тус анги монополинуудай дарлан зонхилгын үндэhэ hуури ба хүниие хүнэй дарлан мүлжэхэ ябадалые гүйсэд усадхаха хүсэлтэй гансахан анги байхаhаа гадна, энэ түүхэтэ зорилгые эсэстэнь хүргэжэ шадаха аргатай.

Хүдэлмэришэн ангиин тоо дэлхэй дээрэ хэлбэришэгүйгөөр ургана, 1972 ондо хахад миллиард шахуу хүн болоо. Хүдэлмэришэн ангиин дунда индустриальна хүдэлмэришэдэй түрүү зэргэ улам бэхижэнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин дайшалхы түрүү манлай — коммунис партинуудай зэргын олошоролго, нүлөө ба хүндын ургалта, нэгэдэлэйнь бэхижэлгэ хадаа уласхоорондын хүдэлөөнэй үндэр хүгжэлтын үрэ дүн болоно.

Эдэ партинууд ниитын[…] жэлтын бодото хуули ё[…] эрдэм ухаагаар зэбсэ[…] өөрынгөө ажал ябуу[…] марксизм-ленинизмын […] люционно үнэн зүб h[…] лаар хүтэлбэрилэгдэнэ. […] хэйн коммунис ба хүд[…] ришэнэй хүдэлөөн мүн[…] сагай эгээл нүлөө ехэт[…] сэн боложо, империали[…] эсэргүүгээр улам үрг[…] байhан тэмсэлэй түрүү […] гэдэ ябана.

***

ХҮДЭЛМЭРИШЭН […]гиин нүлөөгэй улам […]хэ, тэрэнэй жагсаалаа[…] жэхэ бүри засаг барижа[…] hан империалис бур[…] ехээр а й н а. У[…] нимэhээ үзэл бодолой […] мүнөө үргэдхэжэ байhа[…] га тэмсэлдэ буржуазна[…] нолшод ба пропаганди[…] өөhэдынгөө добтолгые […] түрүүн хүдэлмэришэн […] да, тэрэнэй нэгэдэл ба[…] саалда, революционно […] боломжо ба түүхэтэ […] рилгодонь эсэргүүгээр […] лүүлдэг байна. Иигэжэ […] жуазна номнолшод импе[…] лизмын социальна […]

СОЁЛОЙ ХОЁР ЖЭЛЭЙ ДОБТОЛГО

ДҮНГҮҮД ГАРГАГДАА

Хэнэйшье мэдэһээр, 1971 оной августын 2-то Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет республикын тосхон, хото городуудые болбосон түхэлтэй болгожо, ногооруулхын тула соёлой хоёр жэлэй добтолго тухай тогтоол гаргаһан байна. Тэрэ гэһээр хоёр жэл үнгэрбэ.

Үнгэрһэн энэ хугасаа соо Буряад оронноймнай олон аймагай нютагай Советүүд, олониитэ хүн зон тосхон, һууринуудаа болбосон түхэлтэй болгохын түлөө нилээд тэмсэһэн, ехэ оролдолго гаргаһан байна бшуу.

Һаяхан Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет соёлой хоёр жэлэй добтолгын дүнгүүдые хаража үзэбэ.

Горгүйсэдком болон аймгүйсэдкомууд соёлой хоёр жэлэй добтолгын талаар хараалагдаһан бүхы хэмжээ ябуулга, түсэбүүдые хүсэд дүүрэнээр дүүргэжэ шадаагүй. Тиимэһээ нэгэдэхи һуури хэндэшье үгэхэгүй гэжэ шиидхэгдээ.

Соёлой хоёр жэлэй добтолгодо Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай городской Советэй гүйсэдком, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй аймгүйсэдкомууд ехэ эдэбхитэйгээр оролсоһон байна. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгэ тосхоной олониитэ аймагайнгаа түбые болбосон түхэлтэй болгохо гэжэ үүсхэл гаргаад, бүхы республикын ажалшадта уряатайгаар хандаһан байна. Мүн Мухар-Шэбэрэй аймагта тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха талаар нилээд ехэ ажал хүдэлмэри хэгдэһэн. Тиихэдэ Улаан-Үдын горгүйсэдкомой оролдолго нилээд ехэ. Тиигэжэ Улаан-Үдын горгүйсэдком, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй аймгүйсэдкомуудта хоёрдохи һууринууд олгогдожо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дурасхаалта дипломууд барюулагдаха, тосхон, городые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэнь арба-арбан мянган түхэриг мүнгэн үгтэхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

Мүн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дурасхаалта дипломууд, таба-табан мянган түхэриг мүнгэн Хурамхаанай, Кабанскын, Прибайкалиин, Загарайн аймгүйсэдкомуудта үгтэхэ болобо.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Никольскиин сельскэ, Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй сомоной Советүүдтэ түрүүшын һууринууд олгогдоод, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, таба-табан мянган түхэриг мүнгэн үгтэхэ болоо.

Загарайн аймагай Новоильинскын поселково, Хяагтын аймагай Хираанай Адагай сомоной, Хойто-Байгалай аймагай Нижне-Ангарскын поселково, Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Советүүдтэ хоёрдохи һууринууд олгогдоод, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дурасхаалта димпломууд барюулагдажа, гурба-гурбан мянган түхэриг мүнгэн үгтэхэ болобо.

Мүн Улаан-Үдын аймагай Хүйтэнэй сельскэ, Баунтын аймагай Муйска сельскэ, Хориин аймагай Хориин поселково, Зэдын аймагай Борьёогой сомоной, Бэшүүрэй аймагай Гушадай сельскэ Советүүдтэ, Прибайкалиин аймагай Таловка тосхондо гурбадахи һууринууд олгогдоод, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дурасхаалта дипломууд барюулагдажа, нэгэ-нэгэн мянган түхэриг мүнгэн үгтэхэнь.

„ЛИМБЫН ЖЭРЬЕЭН"

НОМОЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

□ □ □

Буряадай ахамад поэт Цэдэн Галсановай шүлэг, дуунуудые, туужа поэмэнүүдые мэдэхэгүй хүнние Буряад орон доторнай олохонь тон бэрхэтэй хаш.

Мүнөө манай урда Цэдэн Галсановай шүлэгүүдэй шэнэ ном хэбтэнэ. Энэ номой нэрэнь — «Лимбын жэрьеэн».

«Лимбын жэрьеэн»... Жэнхэни буряад аялга уянгатуулан гаргадаг лимбын дууе хэншье һайхашаан, уняарта сэнхир тала дайдаар ургы сэсэгүүдэй хангал соогуур алхалһан мэтэ болодог.

Аян холуур аяншалжа
ябаһанаа
Айл аймагтаа бусажа
ерэбэлби.
Аялга жэгүүр мүлижэ
һууһанаа
Ажал зохёолдоо халажа
оробэлби.
Орон соогуур, Россигаар
ябаһанаа
Оюун нютагтаа ярамжа
ерэбэлби.
Баян гээшэнь даа!
Бахархан хараһанаа
Баран таанартаа
дуулгажа байналби —

гэһэн уянгата мүрнүүдээр поэт шэнэ номоо нээнэ.

«Лимбын жэрьеэн» гэһэн ном арбан нэгэн бүлэгһөө гэхэ гү, али арбан нэгэн циклһээ бүридэнэ.

Түрүүшынь цикл дэлхэйн ажалшан арадуудай агуу багша Владимир Ильич Лениндэ зорюулагдаа. Энэ цикл «Ленин тухай сээжын бодолнууд» гэһэн нэрэтэй.

Зүб даа. Манай ороной поэт, уран зохёолшо, уран зураашан, композитор бүхэн энэ агууехэ хүндэ бүтээлнүүдээ зорюулһан байдаг. Тиигэншьегүй аргагүй. Юуб гэхэдэ, агуу Ленинэй байгуулһан Коммунис партиин ударидалга доро табин зургаан жэлдэ алдарта замаар совет араднай алхалжа ябана бшуу. Ильичэй зааһан замаар дабшанабди, Ильичэй туг доро алхалнабди, Ильичэй нэсооһон зайн гал харгыемнай гэрэлтүүлнэ.

Үүрэй туяан сасара
сасарһаар
Үлгэн дэлхэйн үбсүү
яларгаа.
Энэ хадаа
Ильичэй нюдэнэй
гайхамшаг гал
Элшэ туяа
Эдитэй шэдитэйгээр
сасабал! — гэжэ поэт

уянгалан дуулана.

«Үндэр долгин дээгүүр» гэһэн шүлэгүүдэй цикл. Энэ баглаа шүлэгүүд Эхэ ороной-мнай ниислэл хото Москвада, КПСС-эй ЦК-да, ажал хэрэгүүд тухайгаа элидхэһэн хонишондо, хүн бүхэнэй дабажа гарадаг аян замда, түрэл нютагай дуунда зорюулагдана.

Цэдэн Галсанов — айхабтар ехэ дэлисэтэй поэт. Тэрэ ямаршье темэдэ шүлэг, поэмэеэ зорюулна. Илангаяа үндэр долгин дээрэ бэшэгдэһэн, Коммунис партиин, агуу совет арадай, уужам дэлгэр Эхэ оронноймнай соло дуудаһан шүлэгүүд тэрээндэ олон. «Шуһан түрэл нэгэ бүлэ соо» гэһэн шүлэгүүдэйнь цикл уншажа һуухадаа, СССР орон доторхи арадуудай хоорондохи хани барисаанай бата бэхи байһые дахин ойлгонобди.

Арбан табан —
Табан хургадай
нюдарганууд
Аб адлил
Арбан табуулаа —
задарюунууд.
Эрхии, шэгшы.. —
Эгэшэ, дүүнэр арбан
табуулан
Энхэ байдал,
Эб найрамдал
Эхэ Россидаа мандуулаа,
Энэ дэлхэйе гайхуулаа!

— гэжэ поэт «Арбан табан — табан хурган» гэһэн шүлэг соогоо СССР-эй арадуудай эбтэй эетэй бүлэ тухай омогорхон дуулана.

«Хурылна манаа Украина», «Хамтаруулаал манийе Совет засаг», «Дунда Азиин дун сагаан хүбэн», «Хадын басаганай бэшэг», «Виноград» болон бусад шүлэгүүдынь СССР ороной олон яһатан, аха дүү арадуудта зорюулагдаа.

Тиихэдэ «Баглаа сэсэгүүд». «Хамтабди шамтаяа, халуун Вьетнам», «Вива Куба!», «Анджела Девистэ» гэһэн шүлэгүүд соогоо Цэдэн Галсанов интернациональна темэеэ дахин дахин лаблана.

Поэт Цэдэн Галсанов үе сагтаяа адли тэгшэхэн алхална. Тэрэнэй эдэбхи ехэ. Хаана холо, Енисей мүрэн дээрэ ГЭС баригдана гү, Мүльһэтэ далайн эрьедэ нефтиин бахананууд бодхогдоно гү, — бүхы арадаймнай бүтээжэ байһан хэрэгүүдэй хажуугаар поэт миин лэ үнгэрнэгүй. Энээндэ гэршэ болон «Миин хаража байгаагүйб!» гэһэн шүлэгһөөнь хэдэн мүр дурдая.

Үе сагаймнай
үбдэг үбсүүн дээгүүр
Үнэншэ уладай
үндэр дуунай
зэдэлхэдэ,
Эб найрамдалай
эгэшэг аянгын
дэлдэхэдэ,
Дуугай бэшэ,
хуугай шангаар табижа,
Гуурһан дороһоо
гулгаа шүлэгөө залгажа,
Үхэһэн уладуудта
энхэ нойрыень
заяагаао.
Амиды хүнүүдтэ
мүнхэ золыень
юрөөгөөб, —
Миин хаража байгаагүйб!

Цэдэн Галсанов Буряад орон соогуураа нилээд аяншалһан. Хүдөө нютагай ажалшадтай, түрүү хүнүүдтэй уулзаһан, түрэл нютагайнгаа зонтой хөөрэлдэжэ, ажал хэрэгүүдээрнь олонто һонирхоһон байна. Эгээл энээн тухайгаа «Түмэн булагууд — түрэл урагууд» гэжэ цикл соогоо поэт уянгалан бэшэнэ. «Түрэл нютагайм үглөөгүүр», «Хабар», «Яаранам», «Хилээмэ — дабһанай төөлэй», «Элхиин булагууд» гэжэ шүлэгүүдыень уншахадаа, Эхэ орондоо, түрэл дайдадаа инаг дуратай хүнэй сэдьхэл зүрхэнэй долгиие ойлгонобди.

Цэдэн Галсанов эдир бага үетэндэ зорюулжа нилээд олон зохёол бэшэһэн. «Талхан-Добын табан Дэлгэр» гэжэ поэмэнь энэ ном соо оруулагданхай. Талхан-Добын табан хүбүүд — табан Дэлгэр тухай шогтой, ёгтотой энэ номые үхибүүд уншажа, эльгээе эгшэтэрээ энеэхэ, хужарлаха байха гээд найдагдана.

Поэт Цэдэн Галсанов зуу гаран дуунай үгэнүүдэй автор. Мүнөөшье энэ шүлэгүүдэй согсолбори соо нилээд олон дуун оронхой. Энэнь тон һайшаалтай.

Номой нэрэ боложо ороһон «Лимбын жэрьеэн» гэжэ шүлэгүүдэй цикл бишыхан аад, тоб гэмэхэн, философско гүн бодолтой, уянгата 100 шүлэгһөө бүридэнэ. Эдэ шүлэгүүдэй ехэнхинь арадай дуунуудай аялгаар бэшэгдэһэншье һаа, ямар нэгэн бодол хэлэһэн, зүрхэ сэдьхэлэй уянга гаргаһан зохёолнууд боложо шадаа. Энэнь поэдэй ехэ амжалта болоно гэжэ һанагдана.

Поэт Цэдэн Галсановай «Лимбын жэрьеэн» гэжэ шүлэгүүдэй шэнэ согсолбори уншагшадай зүгһөө баяртайгаар угтагдан абтахань лабтай гэжэ найдагдана.

Георгий ДАШАБЫЛОВ.

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

ЁҺОТОЙЛ ТЭМСЭЛШЭ

Мүнөө болотороо нарин ...таар хадагалжа ябаһан ...-дахи номертой комсомольско билеедэ Александр Поликарпович ехэл үнэтэй, нангин ...мэнни гэжэ сэдьхэжэ ябадаг ... Тэрэ билет дээрэнь «1922 оной октябриин 31» гэжэ бэшэтэй байха. Энэ хадаа Александр Баклановай комсомолдо ...ан сагые үнэмшэлһэн тэмдэг гээшэ. Эгээл энэ үеһөө ...нэй үйлэ хэрэгээр баян ... хүдэлмэриинь, ниитын ... ябуулгынь эдэбхитэй ...тар эхи абана.

Баян купец Кобылкинэй шэлэй заводто эсэгэтэеэ сугтаа ажал хэжэ, яһалахан хүдэлжэ, ...лай амта таниһан Бакланов ... хүдэржэнхэй, хуушан ...лай хамаг мууе, баяшуудай хободог хомхойе һайса ... болонхой ябаа. Хүдэлмэришэн зоной дунда хүмүүжэһэн ухамай, хурса бодолой хүбүүн тэрэ үе сагай ниитын байдалай урасхал ... яажа оролсоһон тухайгаа мүнөө һанан һанан хөөрэдэг юм.

Тэрэ үеын промышленна предприятинууд болохо шэлэй заводой, электростанциин, типографиин олон хүдэлмэришэдэй хабаадалгатай суглаанууд, митингнүүд ходо боложо, буржуазна республикые болюулжа, ...ы засаг түрые Советүүдэй ...рта үгэхэ, РСФСР-тэ нэгэдүүлхэ эрилтэ тэндэ табигдадаг байгаа. Эдэ суглаан болон митингнүүдые эмхидхэлгэдэ, ...ниие үнгэргэлгэдэ Саша Бакланов эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байгаа.

Бакланов ДВР-гэй территориальна батальоной нэгэдэхи ротын, нэгэдэхи взводой сэрэгшээр алба хэжэ ябахадаа, Улаан-Үдын Ехэ үйлсэдэ (мүнөө Ленинэй) болоһон Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһан ушарта зорюулагдаһан ...ёһололой митингдэ хабаадалсаһан тухайгаа зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр хөөрэдэг юм. Тэрэ үдэр үнгэргэгдэһэн парад толгойһоомни бүри хахасадаггүй юм гэжэ хэлэхэ.

Олониитын хэргтэ эдэбхитэйгээр, эрэлхэг зоримгойгоор хам оролсожо ябаһан Александр Бакланов 1924 оной ноябрь һарада Ленинскэ уряагаар Коммунис партиин зэргэдэ жагсаха зол хубитай байһан юм.

Хүдөө нютагуудта үмсын ажал усадхажа, хамтын ажал байгуулха ехэ тэмсэлэй үедэ Александр Поликарпович хүдэлмэришэдэй бригадада оролсожо, Агын аймаг ошоһон байгаа. Тиигэжэ тэндэ түрүүшын артель, коммуна байгуулха хүдэлмэридэ бэеэ гамнангүй, ами наһаяа хайрлангүй ябалсажа гараа һэн.

Хорёод онуудай ангиин шанга тэмсэлтэ хатуу шэрүүн үедэ, хүдөө нютагуудта Совет засаг бэхижүүлхэ, хамтын ажал тогтоохо культурна революци хүгжөөхэ ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ хэрэг бүтээлсэһэн зориг-жол түгэс урданай коммунист Александр Поликарпович Бакланов мүнөө пенсидэ гаранхайшье һаа, залуугайхидаал адли ниитын ажабайдалда шударгыгаар оролсоһон зандаа. Илангаяа залуу үетэнэй, һурагшадай дунда хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Палгай, урин сэдьхэлтэй, хүниие дэмжэхэ, тэрээндэ туһалха, харгы замыень заажа үгэхэ, һургаха гэжэ эрмэлзэн ябадаг энэ үбгэн коммунист энхэ элүүр, олоной аша туһын тулада үни удаан, зол жаргалтай ажаһууг лэ гэжэ юрөөхэ хүсэлэн түрэдэг. Тэрэ бодолоо газетээр дамжуулан бэелүүлхэ зорилгоёо хүсэндэнь хүргэбэб.

Е. ГЕРАСИМОВА,
урданай багша,
пенсионер.

Гусиноозерск хото.

ЗҮҮН СИБИРИИН түмэр замай отделениин Улаан-Үдэ станциин хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабарииe амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Улаан-Үдэ станциин хэлхеэ холбооной узелай хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар ехэ габьяатай. Эндэ ажалша бүхэриг хүнүүд олон. Жэшээнь, дежурна Людмила Лазарева, ахалагша электромеханик Л. Бурт, дежурна В. Попова гэгшэд тэдэнэй тоодо ороно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим түрүү дежурна Людмила Лазарева (зүүн талын зураг); Л. Бурт, В. Попова гэгшэд ажаллажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ ЗАХИЛААР

Танние ямараар ханганаб?

Улаан-Үдэ хотын оёдолой мастерскойнууд болон ательенүүдһээ бүридэһэн «Байгал» гэжэ нэгэдэлэй оёдолшод ажалшадай захилаар жэлэй дүрбэн сагта элдэб хубсаһа оёжо байдаг. Хотын хэдэн ателье болон мастерскойнуудта ямаршье сагта ороходо янза бүриин хубсаһануудые, эрэ, эхэнэрэй үмдэхэ үбэл, зунай костюм, пальто, элдэб түхэлэй платинуудые оёжо байхыень хаража болохо юм.

Дээрэ дурсагдаһан нэгэдэлдэ хабаатай тусгаар нэгэ цехтэ хүдэлэгшэдэй ажал хүдэлмэри тушаа хуряангыгаар тогтомоор. Энэ цехэйхид Кировэй нэрэмжэтэ үйлсын урда захада, хоёр дабхар модон гэрэй дээдэ дабхарта ажалладаг. Урдань эндэ оёдолой «Труд» артель байһан юм.

Цехэй хүдэлмэришэд эртэ үглөөнһөө һүниин тэн болотор хоёр халаан соо хүдэлжэ, хотын хүн зоной асарһан хуушан хубсаһа һэльбэн заһахаһаа гадна, шэнэ хубсаһашье хүнэй бэедэ таарууліаар хубилган заһажа үгэдэг.

Хубсаһа һэльбэн заһадаг цехтэ хүдэлэгшэд юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй, республикын алдарта ойн жэлэй гарахын урда тээ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абахадаа 1973 онойнгоо түсэбые болзорһоонь урид декабриин 25-да дүүргэхээр шиидэһэн юм.

Шэнэ жэлэй гараһанһаа хойшо цехэй хүдэлмэришэдэй дунда мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, һара, жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө улам эршэ зоригтойгоор ажаллана. Зарим түрүү оёдолшод тус тустаа уялгануудые абажа, табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэд, мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Цехэй эрхим түрүү хүдэлмэрилэгшэ, коммунис ажалай ударник Анна Трофимовна Яковлева мүнөө үедэ табан жэлэй һүүлшын жэл болохо 1975 оной август һарын даабаряар ажаллажа байна. Оёдолдо хүдэлһөөр хорёод жэл боложо байһан энэ эхэнэр өөрөө эрхимээр хүдэлхэһөө гадна, һая ороһон залуушуулда саг үргэлжэ туһалхые оролдодог.

1975 оной февраль һарын түсэбөөр ажаллажа байһан коммунис ажалай ударник Зинаида Николаевна Сафроновагай оролдосотой бэрхэ ажал тухай онсолон тэмдэглэмээр. Энэ оёдолшон 39 жэлэй турша соо таһалгаряагүйгөөр ажаллажа, пенсидэ гараашье һаа, цехэйнгээ эрхим түрүүшүүлһээ дутуугүйгөөр хүдэлнэ. Мүнөө үедэ түрүү оёдолшоной үбсүүн дээрэ «Эрхим мэргэжэлтэн» гэһэн значок яларна.

Эндэ хүдэлдэг ажалай түрүүшүүлэй нилээд олониинь 1975 оной январиин, 1974 оной декабриин түсэбөөр ажаллана. Екатерина Викторовна Буркова залуу оёдолшодой тоодо ородогшье һаа, богони болзор соо эрхим оёдолшодой нэгэн, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ болоо. Мүн залуу оёдолшодой нэгэн Надежда Матвеевна Карбанова богонихон болзор соо түрүүшүүлэй тоодо оролсожо, 1975 оной январиин түсэбөөр ажаллана.

1974 оной декабриин түсэбөөр ажаллагшадые цехтэ тоолохо болоо һаа мүн лэ нилээд олон. Тэдээнэй тоодо М. В. Абросова, Л. П. Беломестнова, Е. Ф. Мамонтова, А. А. Маслова, Т. Г. Пономарюк, Г. У. Рябова, Е. И. Чернова болон бусадые нэрлэмээр.

Табан жэлэйнгээ даабариие хэдэн һараар уридлан ябаһан ажалай түрүүшүүл сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө жэшээ харуулан ажаллахаһаа гадна, хүн зоной захилые шанар һайнтайгаар дүүргэхые оролдоно. Ажалшадай зүгһөө эдэнэй нэрэ дээрэ нэгэнтэ бэшэ баясхалан хүргэгдэнэ.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, мүн эндэхи бүхы хүдэлмэришэдэй оролдосотой бэрхээр ажаллаһанай ашаар хубсаһа һэльбэн заһадаг цех байгша онойнгоо 6 һарын түсэбые 128,1 процент дүүргээд, июль һарынгаа түсэбые мүн лэ һайса үлүүлэн дүүргэбэ. Цехэй хоёр халаанайхидай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Галина Степановна Алексеевагай халаанайхид түрүүлэн ябана. Эдэнэр байгша онойнгоо 6 һарын, мүн июль һарын түсэбые 130 гаран процент дүүргээд, август һарадашье амжалтатайгаар ажаллажа байна.

Ц. АНАНИНА.

БУРУУ НОМНОЛ

...үргэнэ, түүхын шэнэ эрхэ ...далда тэрэнэй бэеэ аршалан хамгаалхые оролдожо ...ланиие харуулна. Зүгөөр ...өө дэлхэй дээрэ ангиин ...энүүд социализмын ба ...найрамдалай аша туһада ...илна.

Обществын ангиин бүридэл тушаа марксистско-ленинскэ теори, ангиин тэмсэл ...ай һургаалые буруу болгохо һэдэлгэ хадаа буржуазна теоретигүүдэй добтолгын гол шэглэлнүүдэй нэгэн мүн. Тэдэнэр хүдэлмэришэн ангиин үүргые элдэб аргаар доошолуулхые оролдоно. Обществын ангинууд тухай ёһотой научна, марксистско-ленинскэ ойлгомжые ...уушаагаад, тэдэнэй бодото шэнжэ шанарые ондоо һанамжаар юрэ һэлгүүлэн, буржуазна теоретигүүд мүнөө үеын капиталис обществын социальна бүридэлые искусственнаар зураглан харуулхые оролдоно. Ангиин бүридэл тушаа бодото, үнэн зүб тобшолол хэхын орондо наукада харша схемэ зохёожо, хүдэлмэришэн анги өөрнэ, «угаагдан» үгы боложо байна гэһэн худал хуурмаг тобшолол хэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, баруун Германиин эрдэмтэ Р. Дарендорф гэгшын «теориин» ёһоор — ангинууд болбол үе сагай ушар байдалһаа, илангаяа хүгжэлтын кризисүүдэй үедэ саг зуураар бии болоод, дахин үгы боложо байдаг.

Иимэ хараа бодол обществые «пролетаригүй» болгохо гэдэг теоритой холбоотой юм. Тиимэ теори ямар зорилго табинаб гэхэдэ, капитализмын үедэхи социальна хубилалтануудые ангинуудай хоорондын илгаануудай үгы болоһон ябадал гэжэ харуулхые оролдоно. «Олониитээрээ хэрэглэмжэтэй» байдаг обществодо хүн зоной материальна байдал һуудал адлирхуу болодог гэжэ номноно. Швейцариин эрдэмтэ Д. Бернард, жэшээнь, «шэнэ дунда зэргын анги» соо хүдэлмэришэн анги худхалдаад үгы боложо эхилээ, саашадаа общество байн байтараа бүхыдөө тиимэ болохо юм гэжэ тэрэ хуурмагаар батадхадаг. Иимэ худал хуурмаг һургаалай уг зорилго юуб гэхэдэ, капиталис обществодохи ангиин эбсэшэгүй хёморооной улам гүнзэгыржэ, улам үргэдэжэ байһан ушарые далдалха гэһэн һэдэлгэ мүн.

Капиталис обществын ангинууд боложо хубаарха, гол түлэб хоёр анги — буржуазна ба пролетариат боложо заатагүй илгарха тухай научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшадай нээһэн хүүлиие буржуазна эрдэмтэд буруу болгохо гэжэ оролдоно. Энэ зорилгоор обществодо байһан бодото ангинуудай орондо социальна олон тоото элдэб жэжэ бүлэгүүдые табидаг байна.

Иимэ хараа бодолой уг зорилго юуб гэхэдэ, капиталис обществодо ангиин зүрилдөөнүүдые зөөлэрүүлхэ ба «амгалан» ёһоор шиидхэхы арга боломжо олохо, революционно ёһоор дэлхэйе шэнэдхэн хубилгаха хуби заяатай хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ үүргые буруушааха гэһэн һэдэлгэ мүн.

Буржуазна номнолшод капиталис обществын социальна байдалда хабаатай научно-техническэ дэбжэлтын шэнэ туйлалтануудые өөһэдынгөө аша туһада хэрэглэнэ. Жэшээнь, Америкын эрдэмтэ Дж. Гэлбрейт гэгшын һанамжаар обществодохи хүтэлбэриин үүргые научно-техническэ дэбжэлтэдэ эли хүнүүд даажа абадаг болохо юм ха. Француз эрдэмтэ А. Турен гэгшын һанаашалдагаар хэлэхэ болоо һаа, научно-техническэ дэбжэлтын үедэ социальна талаар эгээл эдэбхитэй хүсэн пролетариат бэшэ, харин научно-техническэ интеллигенци ба студентнүүд болоно.

Хүдэлмэришэн анги революционно үүргэеэ гээгээ, капиталис байгуулалтада шүүмжэлхы ёһоор хандахаяа болёо, «буржуазитай нэгэ үзэлтэй болоо» гэжэ ойлгуулхые жэжэ буржуазна радикализмын түлөөлэгшэд оролдоно. Эдэ «теоретигүүд» революционно хүсэл эрмэлзэлтэн «байгуулалтын газаа талада байгшад» — студентнүүд, дарлагданги бага үндэһэ яһатан мүн гэжэ тайлбарилхые һэдэнэ. Эшэ үндэһэгүй иимэ хараа бодолойнь уг зорилго хадаа мүнөө үе сагай обществын гол хүсэн байһан, түүхынгээ хуби заяагаар капитализмые үгы хэхэ үүргэтэй пролетариадай нэрэ хүндые бузарлаха эрмэлзэл мүн.

Жэжэ буржуазна радикализмын үзэл номнолшод хүгжэжэ байһан оронуудай хүдэлмэришэн ангиин үүргэ тушаа тон ехэ алдуутай хараа баримтална. Тэдэнэр хүдэлмэришэн ангиин революционно үүргые багадхаад, тарашадай үүргые хэтэрмэ дээгүүр үргэхые оролдоно. Тэдэнэр зайлашагүй баримтын байбашье, хүдэлмэришэн анги национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хабаадахаһаа зайсана гэжэ батадхахые оролдоно. Иимэ хараа бодол хадаа бодото байдалда научна бэшээр хандаһан хэрэг, хүдэлмэришэн ангиин хүсэн ба революционно арга шадалда этигэнгүй байһан ушар болоно бшуу.

Революционно сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ хүдэлмэришэн ангиин дүүргэдэг хүтэлбэрилхы гол үүргые бага болгохые оролдон, баруунай тала баримталдаг ревизионистнууд хүдэлмэришэн ангиин ангиингаа талаар бэеэ даанхай байлгые буруушаадаг байна, ухаан бодолой ба бар хүсэнэй ажал хэгшэдые бултыень нэгэдүүлдэг «шэнэ түхэлэй бүлэглэлдэ» тэрэниие худхаруулха һэдэлгэ гаргана. Тэдэнэр ниитын хүгжэлтын бодото хуули ёһонуудые буруушаана, илалта туйлаһан социалис революцинуудэй ангиин пролетарска шэнжэ шанарые буруушаана, СССР-тэхи, социализмын бусад оронуудтахи ниитын байгуулалтые али болохоор хазагайруулха ба бузарлахые оролдоно.

Марксизм - ленинизмые шүүмжэлэгшэдэй теори ба хараа бодол түрүүшын ээлжээндэ хэды олон ондоо шэнги байгаашье һаа, эсэстээ булта адли, уг зорилгодоо нэгэ болодог гээшэ. Нэгэдэхеэр, «научна» хараа бодолынь юрэнхы шэнжэтэй бодото байдалһаа таһаранги, шэнжэлэгдэжэ байһан асуудалда научна бэшээр хандана. Хоердохеор, тэдэнэр бултадаа хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй политическэ авангард — коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай революционно шэнэдхэн хубилгахы үүргые буруугаар тайлбарилхые, үгы хэхые оролдоно. Гурбадахяар, коммунизмда эсэргүү хараа шэглэл, бодото социализмда, социалис хани нүхэсэлэй оронуудай хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ туйлалтануудта дурагүй байлга тэдэниие бултыень хоорондонь дүтэ, нэгэ амин болгоно.

* * *

БУРЖУАЗНА ба ревизионис номнолшодой эрдэм наукада харша хараа бодол юун дээрэ элирхэйлэгдэнэб гэхэдэ, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин тоо болон хүсэ шадалай нүлөөгэй хэлэгэришэгүй бодото ургалта дээрэ, тэрэнэй экономическа ба политическэ тэмсэлэй шууд түргэн дабшалта дээрэһээ харагдана.

Научно-техническэ революци хүдэлмэришэдэй хуушанай зарим мэргэжэлнүүдые үсөөрүүлдэг, мүн үгы болгодог байбашье, бүри ехэ дарлалта мүлжэлгэдэ ородог хүлһэншэдэй тон олон шэнэ мэргэжэл бии болгоно. Хүдэлмэришэн ангиин бүридэлдэ ажалшадай шэнэ отрядууд нэмэжэ ороно гэхэ гү, али бүри нягта холбоотойгоор жагсана. Энээн тушаа нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ һэн: «Научно-техническэ революци хүдэлмэришэн ангиин хилые уйтаруулна, тэрэнэй үгы болохо ушарта хүргэнэ гэһэн марксизмда харша теоридо харюу боломоор бодото ушар байдал тад ондоо юумэн тухай гэршэлжэ үгэнэ; научно-техническэ дэбжэлтэ хадаа хаа хаанагүй хүдэлмэришэн ангиие олошоруулха ябадалда хүргэнэ, мүнөөнэй үйлэдбэриин ашаар бии болодог шэнэ мэргэжэлнүүдые тэрэ тоодо оруулха хэрэгтэй».

Хүдэлмэришэн ангиин революционно эдэбхи үүсхэлэй «унтаржа» байһан тухай буржуазна эрдэм наука ба пропагандын хуурмаг идхалга ангиин тэмсэлэй бодото практикаар, капиталай оронуудтахи забастовочно хүдэлөөнэй үргэдэлгөөр сүм буруушаагдана. 1968 ондо болоһон буһалгаата тэмсэлэй үргэдэжэ байһан ушарые буржуазна зарим социологууд элдэб шалтагаанаар тайлбарилхые һэдэһэн юм Гэбэшье, удаадахи жэлнүүдтэ болоһон забастовкын хэм хэмжээн энэ хүдэлөөнэй өөрын онсо хуули ёһонуудтай байһыень эли тодоор гэршэлжэ үгэһэн гээшэ. Хэрбээ 1968 ондо бүхы дэлхэйдээрэ 57 миллион ажалшад забастовкодо бодоһон һаань, 1969 ондо — 60 миллион, 1970 ондо — 64 миллион, 1971 ондо — 70 миллион хүн бодоо. Индустриальна талаараа ехээр хүгжэнги капиталис оронуудта 1972 ондо 43 миллион, 1973 оной түрүүшын дүрбэ һара соо забастовкодо аяар 30 миллион хүн хабаадалсаһан байна.

«Коммунис партиин Манифест» догор К. Маркс, Ф. Энгельс пролетариадай ерээдүйн айхабтар ехэ хүсэн заяан тушаа уридшалан хэлэһэн гээшэ. Ниитын хүгжэлтын бодото байдал тэрэ хэлээшыень эли тодоор гэршэлжэ үгэнхэй. Мүнөө үедэ хүдэлмэришэн ангиин арга боломжо туйлай ехээр ургаа. Энэ арга боломжонь социалис байгуулалтын туйлалтануудтай, бүхы дэлхэйдэ тэрэнэй нүлөөгөө үзүүлжэ байһан ушартай нягта холбоотой. Энэ хадаа капитализмын ниитэ кризисэй саашадаа улам гүнзэгыржэ байһантай холбоотой бшуу.

Ю. АРКАДАКСКИЙ.

ФУТБОЛ ХОЁРДОХИ ХАХАД ЭХИЛБЭ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг манай зонын футболистнуудай стадионууд дээрэ наадана
най хоёрдохи хахадай уулзалганууд уржадэр эхилбэ. Энэ үдэр «Сэлэнгэ» командын футболистнууд өөрынгөө стадион дээрэ Братскын «Сибиряк» командатай наадаба.

Үдэшын эгсэ долоон часта наадан эхилхэдэ стадиондо сугларагшадай анхарал татаа. Манай командын футболистнууд түрүүшын арбаад минутын туршада яһала һайн добтолго хэжэ ороно. «Сэлэнгэ» командын добтолгошод — аха дүү Анатолий, Валерий Михновтон, Юрий Самсонов гэгшэд хэдэн удаа талмайн зүүн захаар сүмэрэн ороходоо, айлшадай хамгаалагшад, вратарие мэгдэхээнэ. Нааданай эхилһээр наймадахи минутын ябажа байхада Анатолий Михновой сохиһон бүмбэгые айлшадай вратарь Александр Середа гэгшэ абаһан аад, тэрэнээ алдажархёо. Энээниие сохихоор харайжа ошоһон Самсонов яаруу дундаа буруу тээшэнь сохижорхёо бшуу. Сэхынь хэлэхэдэ, «Сэлэнгын» футболистнууд нааданай түрүүшын хахадта һайн добтолго хэхэдээ, тоо нээхэ аргаяа даншье һаа, тулюураар хэрэглэжэ, миин һалашахань харамтай байгдаа һэн. Эндэ сохом лэ хоёр, гурбан бүмбэгэ сохижо оруулагдахаар байһан. Теэд яахаб!? Онобшогүй тэбдэлгын хойшолон иимэл байдаг ха юм. Тииһэ тинтэр нааданай түрүүшын хахадта һуулга һабаһаа адхарһандал адляар аадарлажа, футболистнуудта яһала һаат тойбо татаһан байна.

Нааданай хоёрдохишье хахадта алиниинь алин гэшэгүй гэхээр добтолжо, стадиондо сугларагшадые баясуулба. Манай футболистнуудай воротада дүтэлжэ ерэхэтэйнь лэ зэргэ тэбдэһэн айлшадай хамгаалагшад бүмбэгэ талмайһаа гаргана. тиин углууһаа хэдэн удаа бүмбэгэ сохигдожо, наадайда оруулагдаба. «Сэлэнгын» футболистнууд арба, айлшад хоёр удаа углууһаа бүмбэгэ сохиһон байна. Юһэдэхи бүмбэгэ нааданда оруулхаар Юрий Изюмцев углууһаа сохижорхибо. Эндэ айлшадай вратарь, хамгаалагшад ерэһэн бүмбэгэ гэдэргэнь эльгээхэдээ, бэеэ зэһээд ябаһан Анатолий Михнов тээшэ алдажархиба. Хүл доронь хүрэжэ ерэһэн бүмбэгые манай Анатолий оншотойхоноор сохижо, одоошье тоо нээбэ даа. Стадионшье миин хүүешэлэй.

Нааданай хоёрдохи хахадта манай командын полузащитнигуудай воротагай дэргэдэ абаһан бүмбэгэеэ түргөөр дамжуулхын орондо, хэндэ, хайшань шэдэлтэйб гэжэ бодоһоор байтарнь, айлшадай футболистнууд воротагайнгаа дэргэдэ сугларжа үрдеэд байхадань, бүмбэгэ сохижо оруулхань хүшэр байшоо. Илангаяа «Сэлэнгын» футболистнууд бүмбэгын ерэхысэнь лэ хүлеэгээд байшана. Эндэ гансахан залуу футболист Валерий Михнов бусадһаа шуран, бэрхээр наададагаараа стадиондо сугларагшадта һайшаагдаа.

Мүн һүүлшын нааданай дүүрэтэр хэдэхэн минутын үлөөд байхада, арбадахи бүмбэгэ углууһаа сохигдоход болоо. Энэ бүмбэгэ Юрий Изюмцев нааданда оруулба. Шангаар ерэһэн бүмбэгэ айлшадай вратарь бариһан аад, алдажархиба. Воротаһаа метр шахуу газарта унаһан бүмбэгые манай Анатолий Михнов хүлөөрөө этэрээд лэ орхихо юумые, шанга гэгшээр сохижорхибол даа. Тэрэнь воротаһаа хэдэн метр дээгүүр арилшалай. Энээгээр уулзалга дүүрэжэ, «Сэлэнгэ» команда 1:0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, дүн хамтадань 17 очкотой болобо. Багсаахада «Сэлэнгэ» команда мүрысөөнэй таблицада гурбадахи һуури эзэлхээр ха. Юуб гэхэдэ, манай урда гараад ябаһан «Томлес» Благовещенскын «Амур» командада айлшалһан байна. Эдэнэр тус тустаа 16 очкотой. Нүгөөдэ — Барнаулай «Динамо» команда Хабаровскын СКА-да айлшалһан. 90 минутын туршада наадахадаа 3:3 тоотойгоор тэнсэжэ, нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ, 4:2 гэһэн тоотойгоор талмайн эзэдтэ шүүгдэһэн байха юм.

Удаадахи наадан августын 12-то манай стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар Ангарск хотын «Старт» команда ерэхэ.

ТАНИЛСАГТЫ: энэмнай Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ГАИ-гай автоинспектор, комсомолой гэшүүн Юрий Безвиконный гээшэ. Юра коллективтэнь дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа, үнэн шударгы ажалайнгаа түлөө министерствынгээ дамжуулгын Улаан вымпелдэ хүртэһэн байгаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АНГУУДЫЕ олошоруулха газар

Ан гүрөөл, шубуу шонхор олошоруулха зорилгоор Хурамхаанай аймагай Бархан нютагта гүрэнэй агнууриин ажахы байгуулха гэһэн тогтоол республикын Министрнүүдэй Совет һаяхан баталан абаба. Ангуудые олошоруулхаар байгуулагдаһан тус ажахын мэдэлдэ юһэн гектар талмай үгтэхэ болонхой.

Бархан нютагта байгуулагдаһан энэ ажахы Саранхуур горхоной эхинһээ Баргажан гол хүрэтэрхи зай хойто захаараа эзэлнэ. Мүн зүүн, баруун захынь хилэ Аргатын хүүргэ Хахии горхонһоо Саранхуур горхон хүрэтэр эзэлэгдэхэ байна. Урда захань — Хахии горхо зубшаад, эхиндээ хүрэтэр эзэлэгдэхэ болоно.

Табан жэлээр байгуулагдаһан ажахын газар дээрэ ямаршье агнуури хэгдэхэеэ болибо. Илангаяа нуур сөөрэмүүд дээрэ ондатра, шубуу агналга тон хорюултай. Мүн хурын наададаг талмай, ондатрын байрладаг газартахи бургааһа, ожорһо отолхо, сабшаха хүдэлмэри хоригдоһон байна.

Дээрэ дурсагдаһан агнууриин журам эбдэгшэд гүрэнэй захиргаанай зонхилхы органуудай зүгһөө ялада унаха гү, али хуулиин харюусалгада хабаадуулагдаха болоно.

ХУУЛЯАР САХИГДАДАГ АН АМИТАД

ЛЕОПАРД

Хэдэн жэлэй саада тээ Кушка хото шадархи хабсагайн хоорондо леопардын борсойлдотороо хорошоһон хоёр гүлгэ хилэ сахигшад олоһон юм. Томохонууд болоод ябаһан гүлгэдые барихань хэсүү байгаа. Юуб гэхэдэ, хүнэй гарта орохогүйн тула эдэнэр хурса һабар, һоёонуудаараа тулалдажа ороо. Тиигэбэ яабашье, удангүй эдэнэр Бадхызай заповеднигтэ оруулагдаһан юм.

Түрүүшээр тэдэ эдихэ юумэнэй ойроньшье хүрэдэггүй һэн. Байһаар дадажа, гол түлэб мяха абадаг болоо. Нигэһээр бүхы юумэн хуу хэмдээ бороһондол үзэгдөө бэлэй. Теэд нэгэтэ леопарднуудай нэгэн решеткынгоо заха таһалаад, газаашаа гарашаһан байба. Тиигэхэ зуураа, хажуудахи хаалта соо байһан архарые барижархёод, гүйжэ арилшоо. Долоо-найман хоног соо тэрэниие хэншье хараагүй. Тиигэһээр байтар байрынь хажуудахи элһэн дээрэ мүрнүүд олдобо. Нууга хэжэ, тэрэниие дүтэлүүлээд, аймшагтай арьяатаниие буудан һалгаажа болохо һааб даа, теэд һайхан арьяатаниие амидыгаар бариха гэлсэбэд. Тиин леопардынгаа байһан талмай хоёр болгожо хубаагаад, нэгэн соонь номгохон зантай эгэшыень хааба. Харин нүгөөдэ соонь мяха табяа—мяханай ойро хүрэхэтэйнь сасуу, үүдэниинь хаагдашахаар түхеэрэгдээ һэн. Леопард дүрбэн үдэр соо хажуугаарнь гэшхэлээд табадахи үдэртөө баригдашоо. Томо болоһон хоёр леопард Ашхабадай зоопаркые мүнөөшье шэмэглэжэ байһаар.

Эреэн гүрөөһэн ба барасай дүтын, гэрэй юрын миисгэйн холын түрэл болохо леопард ямар арьяатан гээшэб? Энэ угаа томо, һайхан арьяатанай утань 1,8 метр болодог, шэгнүүрынь—100, зуу гараншье килограмм хүрэдэг. Леопардын бэень алтан шара, угаа гоё зүһэтэй, хүлнүүдынь хүсэтэй. Шара-улаан зүһэтэй бэедэнь хүрин толбонууд бии. Иимэ зүһэтэй байһан тула тэрэ ой, бургааһан соошье хамаагүй амидаржа шададаг—модоной набшаһанһаа илгагдашагүй бшуу.

Манай орондо леопард тон хомор. Кавказ болон Закавказида, Узбекистанай, Туркмениин хадануудта, Алас-Дурна зүгтэ хаа-яа дайралдадаг .Хада хабсагайн хабшалда, буртаг шэрэнги соо байрладаг, нэгэ-хоёр гүлгэ гаргадаг, ехэнхидээ хабартаа гүлгэлдэг юм.

Леопард һүниндөө агнадаг. Эдишэеэ уһан, зүргэ харгы дээрэ угтажа баридаг байна. Гол түлэб зэрлиг хони, ямаадаар, хаа-яа бодон гахайнуудаар хооллодог.

Гэрэй амитадые балай баридаггүй.

Намнуулһан гү, али шархатаһан леопард хүндэ аюултай юм. Шалтаггүйгөөр хүндэ добтолһон ушар тон хомор.

Леопард гээшэ хууляар сахигдадаг болонхой. Энэмнай юрэдөө миин лэ гоё һайхан, арьяатан бэшэ. Харин үбшэлһэн, ядуу амитадые түрүүлэн үгы хэдэг хадаа байгаалиие арюудхадаг санитар шэнги ха юм. Тэрээнһээ гадна, леопард—шоныш дайсан. Леопардын ажамидардаг газарта шоно байдаггүй.

АНДРЕЙ КАЛЕЦКИЙ,
биологиин эрдэмэй кандидат.
(АПН).

САГАЙ УЛАРИЛ

Үсэгэлдэр — августын 9-нэй үдэр Сэлэнгэ мүрэн Хяагтын адагһаа эхилээд, Кабанск хүрэтэр бага зэргээр, хоногой 5—10 сантиметрээр хорожо байнхай. Үсэгэлдэр Хяагтын адагта уһан 10—12 сантиметрээр һуужа, 460 сантиметрэй тэмдэгтэ хүрэбэ. Мүн Новоселенгинск шадар Сэлэнгэ мүрэн үсэгэлдэр 9 сантиметрээр нэмээ.

Улаан-Үдэ шадар Сэлэнгэ мүрэн бага зэргээр һуужа, 324 сантиметрэй хэмдэ хүрөөд байба.

Сүхэ гол һүүлэй хэдэн үдэрэй туршада ороһон бороодо бага зэргэ нэмэһэн юм. Хёлго, Үдэ голнууд хоногой туршада 2-7 сантиметрээр хорожо эхилһээр. Тэрэшэлэн Баргажан гол 8—10 сантиметрээр һуужа үргэлжэлһөөр.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ДЭЛХЭЙН ЗОНОЙ ДЭБЖЭЛТЭ...

Хилын саанаһаа
ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ТЕГЕРАН

Хани барисаанай, харилсаа холбооной аша туһада

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И Брежневэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан Иранай Премьер-Министр Амир Аббас Ховейдэтэй уулзажа хөөрэлдэһэн тухай мэдээсэлые Иранай газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта тунхаглаба. Совет-иран харилсаанай асуудалнууд, мүн хоёр талые һонирхуулһан уласхоорондын зарим асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэлэгдэһэн байна гээд хэблэл тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзай ба Иранай хоорондохи хани, хүршэ ёһоной харилсаае саашадань хүгжөөн бэхижүүлгэ хоёр ороной арадуудай аша туһада харюусана, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри хэхэ гэжэ найдажа байһанаа Л. И. Брежнев, Амир Аббас Ховейда мэдүүлээ гээд газетэнүүд тэмдэглэнэ.

КАМПАЛА

Үндэр сэгнэлтэ

ТАСС

Национальна кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэнь Угандада СССР сэгнэшэгүй туһа хүргэнэ гэжэ ороной президент Иди Амин Угандын ниислэл хотодо үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Советскэ Союз Угандада хани ёһоор хандажа, орон дотор хэгдэжэ байһан экономическа хубилалтануудые дэмжэнэ гээд Амин хэлэбэ.

БЕЙРУТ

Министрнүүдэй уулзалга

ТАСС

Ливанай, Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалга августын 9-дэ Ливанай, Сириин хилэ дээрэ үнгэргэгдэхөөр соносхогдоо. Хоёр ороной хоорондохи харилсаан, тодорхойлон хэлэбэл, хилэ нээхэ тухай асуудал энэ уулзалга дээрэ зүбшэлэгдэхэ байна.

ДЕЛИ

ҮЕ САГААР ШАЛГАГДАҺАН ХАНИ БАРИСААН

ТАСС

«Хоорондоо туһа хүргэлсэдэг байбал, ёһотой ханинар гээшэ бабаб даа. Эгээл тиимэ хани барисаан Советскэ Союз Инди хоёрые холбоно», — гэжэ Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин түрүүлэгшэ Ш. Д. Шарма ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. «Танай орон соогуур аян шалһанаа һаяхан бусажа ерээб. Манай хоёр ороной али алинда ашатай туһатай харилсаа холбооной һайн һайхан үрэ дүнгүүдые үшөө дахин хараха золтой байбаб. Энэдхэг арадта совет хүнүүдэй ямар халуун дулаанаар хандадагыень, эб найрамдал хангаха гэжэ хүсэдэгыень ойлгон мэдэрхэ гээ һаа, Советскэ Союзда ошохо хэрэгтэй. Эб найрамдалай аша туһада зорюулжа, совет хүтэлбэрилэгшэдэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй өөрынь эрхилдэг эдэбхитэ ажал ябуулгын дүнгүүд бүхы дэлхэйн хүнүүдтэ мэдээжэ. Энээнэй ашаар мүнөө дэлхэйн улад зон бүри амгалан тайбан ажаһуудаг болоо гээд найдамтайгаар хэлэжэ болоно».

КОПЕНГАГЕН

Совет выставкын амжалта

ТАСС

«Замбуулинай дайдые СССР шэнжэлнэ» гэһэн совет выставкэ Ольборг хотодо нээгдээд, Даниин хүн зоной анхарал татаба, һонирхол үүсхэбэ. Түрүүшын долоон хоногой турша соо 15 мянган хүн выставкэдэ орожо хараа. Замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ совет арадай амжаһан түйлалтануудтай гансал Ольборг хотынхид бэшэ, мүн Даниин бусад хотонуудһаа ерэһэн делегацинууд, хүнүүд һонирхон танилсана гээд выставкын директор В. И. Кузьмин ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ.

— Замбуулинай дайдые шэнжэлдэг совет эрдэм наукын ехэ хүгжэлтэ, дэбжэлтые энэ выставкэ элирхэйлэн харуулна. Эдэ бүхы түйлай ехэ амжалтанууд хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэ хэрэглэгдэхэ байха, — гэжэ КПД-гэй ЦК-гай секретарь И. Вагнер мэдүүлээ.

Ольборг хотын бургомистр Маркус Андерсен выставкэ хараһанайнгаа һүүлээр иигэжэ хэлэбэ: Замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэдэ зорюулагдаһан совет выставкые һайшаан харабаб. Орожо харагшадай зүрхэ сэдьхэлдэ мартагдашагүй дурас хаал үлөөнэ.

САНТЬЯГО

Улам һэримжэтэй байха

ТАСС

«Орон дотор граждан дайн үүдхэхэ гэһэн хархис хүсэнүүдэй һэдэлгые буруу һүргэхын тула Чилиин залуушуул хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэхэ ёһотой», — гэжэ Чилиин Коммунис залуушуулай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай нэгэн Хосе Вейбель Чилиин Коммунис залуушуулай эхин эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэ хандан хэлэбэ. «Мүнөө манай ажабайдалда шиидхэхы шата оршоод байна. Орон дотороо фашис урбалта хүүлэхэгүйн тула улам һэримжэтэй байха ёһотойбди», — гэжэ Хосе Вейбель тэмдэглээ.

ПОРТУГАЛИИН колонизаторнуудта эсэргүүгээр Гвинейн (Бисау) арадай хэһэн сүлөөрэлгын тэмсэл шэнэ шатадаа оробо. Патриодууд дайсанай бэхилэлгэнүүдтэ эдэбхитэйгээр добтолно.

Ороной баруун-урда захадахи колонизаторнуудай дабагшадагүй хэрэм гэжэ тоологдодог байһан Гиледждэхи сэрэгэй лагерьта ПАИГК-гай патриодууд шанга сохилто хэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гиледждэ патриодуудай эзэмдэн абаһан ехэ буунууд.

ЛФП—ТАСС-ай фото.

БУЭНОС-АЙРЕС

Кубатай экономическа харилсаа холбоотой

ТАСС

Аргентинэһээ ашаанай машина, трактор ба хүдөө ажахын бусад оньһон техникэ худалдажа абахын тула Аргентинэ 200 миллион долларой урьһаламжа Кубада үгөө гээд ороной финансын министр Хосе Хельбард мэдээсэбэ. Дэлхэйн бүхы оронуудтай худалдаа наймаа хэхээр Аргентинэ бэлэн гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

ПАРИЖ

Э. Форой ГДР-тэ ерэхэеэ байһан тухай

ТАСС

Франциин Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Э. Фор албанай хэрэгээр байгша оной сентябриин 6-һаа 8 болотор Германиин Демократическа Республикада ерэхэ байна гэжэ эндэ соносхогдоо.

Эндэ ерээд байха үедөө Э. Фор ГДР-эй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, хөөрэлдэхэ байна.

КАИР

ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОБО

ТАСС

Хоёр оронии нэгэдүүлхэ асуудалаар бүгэдэ арадай референдум үнгэргэтэр бэелүүлэгдэхэ шухала хэмжээнүүд тухай Египедэй, Ливиин делегацинууд Триполидэ болоһон зүблөөн дээрэ хөөрэлдэһэн байна.

Культурын ба информациин асуудалнуудаар премьер-министрэй орлогшо Абдель Кадер Хатем — Египедэй делегациие. Революционно командованиин Соведэй гэшүүн, премьер-министр Абдель Салам Джеллуд Ливиин делегациие зүблөөн дээрэ толгойлһон байгаа.

СТОКГОЛЬМ

Премьер-министрэй эрилтэ

ТАСС

Камбоджын нютагуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгёо американ авиаци дары болюулха ёһотой гэһэн эрилтэ Швециин премьер-министр Улоф Пальме Хойто Швециин Сундсвалл хотодо үгэ хэлэхэдээ табиһан байна. Ямаршье бомбодолгонууд сэрэгэй илалтада хүргэхэгүй гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

РАВАЛПИНДИ

Пакистанай президентын һунгалта

ТАСС

Ороной шэнэ Конституциин хүсэндөө ороһонтой дашарамдуулан, Пакистанай президентын һунгалта үнгэргэхэ тухай эндэ соносхогдоо һэн. Һунгалта августын 10-да үнгэргэгдэхэ.

Шэнэ Конституциин ёһоор президент миин ёһо хүндын эрхэнүүдтэй. Гүйсэдхэхэ бүхы хуули засаг премьер-министрэй мэдэлдэ байха. Мүнөө байһан президент З. А. Бхутто энэ тушаал эзэлхэ юм.

ВАШИНГТОН

ГРАЖДАН АВИАЦИИН ҺАЛБАРИДАХИ ХАРИЛСААН

ТАСС

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсонэй уулзалганууд Советскэ Союзай ба Холбоото Штадуудай хоорондохи харилсаанда шэнэ үе шатын үндэһэ һуури табяа гээд федеральна авиационно управлениин хүтэлбэрилэгшэ А. Баттерфилд пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

А. Баттерфилд Советскэ Союзһаа һаяхан бусажа ерээ. Агаарай транспортын һалбаридахи харилсаа холбоогоо улам үргэдхэхэ тухай асуудалые СССР-эй граждан авиациин министр Б. П. Бугаевтай, совет бусад тусхай тушаалтадтай хөөрэлдэһэн байгаа. Москвадахи хөөрэлдөөнүүд хани халуун оршон байдалда үнгэрөө гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Техническэ хүсэ шадалтай манай хоёр орон граждан авиациин һалбарида нэгэн ниитэ олон асуудалнуудтай, хүсэл эрмэлзэлтэй гээд А. Баттерфилд хэлэһэн байна.

Мүнөө манай оронууд худалдаа наймаагаа, транспорт, илангаяа граждан авиаци хүгжөөхэ харилсаагаа үргэдхэжэ эхилээбди гэжэ А. Баттерфилд мэдүүлээ.

Совет граждан авиациин амжалта, түйлалтанууд тухай, тодорхойлон хэлэхэдэ, абяанһаа түргөөр ниидэдэг «ТУ-144» түхэлэй агаарай онгосо тухай А. Баттерфилд магтан хэлэбэ.

РИМ

Италиин эхэнэрнүүдэй холбооной эрилтэ

ТАСС

Италиин олон зуугаад мянган пенсионер эхэнэрнүүдэй байдал һайжаруулха хэмжээнүүдые саг дары абаха эрилтэтэй бэшэг Италиин эхэнэрнүүдэй холбоон ажалай, социальна хангалгын министртэ эльгээбэ. Юумэнэй үнэ сэнгэй саг үргэлжэ хүндэрэлгэ ажалшадта, пенсионернүүдтэ, илангаяа пенсидэ гараһан эхэнэрнүүдтэ угаа хүшэр байна гээд холбоон тэмдэглэнэ. Эхэнэр хүдэлмэрилэгшэдэй пенси дээшэлүүлхэ шухала гэжэ Италиин эхэнэрнүүдэй холбоон мэдүүлнэ.

БАГДАД

Харюу сохилто

ТАСС

Национальна түрүү үзэлтэнэй фронт орон дотороо байгуулха тухай асуудалаар Ирагай Араб социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин ба Ирагай Коммунис партиин хоорондо һаяхан баталагдаһан хэлсээе «Ас-Саура» газетэ редакционно статья соогоо үндэрөөр сэгнэнэ.

Орон дотор хэгдэжэ байгаа демократическа хубилалтануудта, ниитэ тэмсэлдэ Ирагай национальна патриотическа бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, Советскэ Союз түрүүтэй социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ уг зорилготой фронт байгуулха тухай хэлсээе буруу һүргэхын тула империалис, хархис хүсэнүүд али бүхы гаргуу ааша гаргана гээд газетэ тэмдэглэнэ.

ЛИМЭ

Харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ

ТАСС

Андадахи нэгэдэлдэ хабаатай оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Чили, Перу, Венесуэлэ Боливи, Колумби, Эквадор тус нэгэдэлдэ ородог юм. Энэ нютагай шэнжэтэй эхиин гэшүүн гүрэнүүдэй экономическа дэбжэлтэ яһала һайн гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад хамтын мэдүүлгэ соогоо сэгнэнэ. Нэгэдэлдэ хабаатай оронуудай хоорондохи холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ тушаа гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд үгэ хэлэхэдээ, СЭВ-эй гэшүүн гүрэнүүдтэй харилсаагаа хүгжөөхэ шухала гэжэ тэмдэглээ.

ЛОНДОН

Израилиин морягуудай буһалгаан

ТАСС

Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха эрилтэ табиһан Израилиин морягуудай буһалгаан гурбадахи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Буһалгаалагшадай эрилтэ хангахые правительствын арсаһанай һүүлээр Израилиин худалдаа наймаанай флодой бүхы суднанууд дээрэ буһалгаа хэхэ гэһэн шиидхэбэри морягуудай профсоюз абаа.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Үдэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-02, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат—66-... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ургаса хуряалгада бэлэн гээшэ гүт? — түрүү бэшэг. Малай тэжээл бэлдэлгэ тухай материалнууд. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Депутадуудай түрүүшын уялга»—С. Брылевой корреспонденци. «Шара хубын дуһалнууд»—В. Николаевай корреспонденци. Уншагшадай бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Хүдөөгэй больница ямар байха ёһотойб»—Д. Батоевой корреспонденци. Марс тухай юу мэдэнэбибди? — М. Маровай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Амжалтатай һайн ябыт»—Е. Добрецовой корреспонденци. Нютаг нютагай һонинууд. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45—Ой модо харууһалагшадай ба байгаали хамгаалха албанай эдир ханинарай бүхэроссин слет. Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15,15—«Эрдэм, соёлой гол шухала асуудалнууд». 15.45 — РСФСР-эй Пятницкиин нэрэмжэтэ Гүрэнэй академическэ ород арадай ансамблиин концерт. 16.20—18.35 хүрэтэр забһарлалга.

Улаан-Үдэ харуулна:

18.35—Дамжуулгын программа. 18.40—Телепанорама.

«Орбита» харуулна:

19.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Ехэшүүл, баганууд тухай» —фильм-концерт. 20.20 — СССР-тэ үнгэргэгдэхэ Кубын Республикын соёлой үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. Кубын артистнарай концерт. 22.20—«Хабаяа туршаял, басагад»—басагад барилгашадай мүрысөөн. 23.40—Лебедев-Кумачай шүлэгүүдээр зохёогдоһон дуунууд. 24.00—«Время»—мэдээсэлэй программа.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

16.20—О. ба А. Лавровтон. «Следствие ведут «знатоки». 6-дахи хэрэг. «Шантаж» (1-дэхи, 2-дохи сери).

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04558. Заказ № 004...